

УКРАЇНА
ОДЕСЬКА ОБЛАСНА РАДА

Р І Ш Е Н Н Я

**Про затвердження Стратегії економічного та соціального розвитку
Одеської області на період до 2015 року**

Відповідно до пункту 16 частини 1 статті 43 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, статті 3 Закону України “Про стимулювання розвитку регіонів”, постанови Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 року № 1001 “Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року”, рішення Одеської обласної ради від 10 листопада 2006 року № 91-V “Про схвалення Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області на період до 2015 року” обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Стратегію економічного та соціального розвитку Одеської області на період до 2015 року (додається).

2. Рекомендувати обласній державній адміністрації, районним державним адміністраціям, виконкомам міських рад при розробці щорічних програм соціально-економічного та культурного розвитку та програм місцевого значення враховувати пріоритети, цілі, напрями та задачі Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області на період до 2015 року, а також щорічно передбачати в місцевих бюджетах видатки для забезпечення виконання зазначених програм.

3. Контроль за виконанням рішення покласти на постійні комісії обласної ради.

Голова обласної ради

М.Л.Скорик

9 листопада 2007 року
№ 347-V

Додаток
до рішення обласної ради
від 9 листопада 2007 року
№ 347-V

СТРАТЕГІЯ
ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ
НА ПЕРІОД ДО 2015 РОКУ

ОДЕСА – 2007

ЗМІСТ

Вступ	3
<u>I. Аналіз та тенденції соціально-економічного розвитку Одеської області</u>	4
<u>II. Основні проблеми розвитку економіки та соціальної сфери області</u>	30
<u>III. Стратегічні пріоритетні напрями регіонального розвитку на період до 2015 року</u>	38
<u>IV. Механізм реалізації Стратегії</u>	85
<u>4. 1. Організаційне забезпечення Стратегії</u>	85
<u>4. 2. Фінансове забезпечення Стратегії</u>	86
<u>4. 3. Науково-методичне забезпечення Стратегії</u>	87
<u>V. Етапи реалізації стратегії</u>	87
<u>VI. Очікувані результати</u>	89
<u>Додаток 1. SWOT – аналіз Одеської області</u>	90
<u>Додаток 2. Перелік показників для щорічної оцінки результатів виконання цілей Стратегії</u>	94

ВСТУП

Головною метою державної регіональної політики України є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку територій, усунення основних регіональних диспропорцій, підвищення рівня життя населення, забезпечення додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного її громадянина незалежно від місця проживання. Досягнення поставлених цілей можливе за умови максимального використання потенціалу та переваг розвитку кожного окремого регіону, підвищення ролі регіональних органів влади у визначенні довгострокових перспектив розвитку та відповідальності за їх досягнення.

У 2006 році Кабінетом Міністрів України була затверджена Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року, яка визначила основні напрямки та механізми державної підтримки регіонів України. Для реалізації цілей державної регіональної політики розробляються Стратегії регіонального розвитку, метою яких є визначення ключових проблем регіонального розвитку, пріоритетів регіональної політики з точки зору загальнонаціональних потреб та інтересів на період до 2015 року.

Стратегічною метою є досягнення європейських стандартів життя населення та динамічного розвитку територіальної громади на основі визначених пріоритетів та консолідації зусиль влади, бізнесу і громадськості на їх реалізацію.

Метою Стратегії розвитку Одеської області на період до 2015 року є формування сучасного виробничого комплексу, здатного до розвитку та задоволення внутрішніх потреб, нарощування експорту конкурентоспроможної продукції та послуг, збільшення виробництва наукоємної промислової продукції на основі максимального використання сприятливих умов та переваг геополітичного положення регіону, глибокого аналізу та раціонального використання економічного, наукового, трудового потенціалу. Вона визначає основні пріоритети розвитку економіки та соціальної сфери на довгострокову перспективу.

При визначенні пріоритетів розвитку економіки за основу було взято ті галузі, які об'єктивно є “локомотивом” реформ та позитивних змін у виробничій, фінансовій та управлінській сферах (морегосподарський комплекс, високотехнологічні галузі промисловості, переробка сільськогосподарської продукції), а також ті, що мають надзвичайно сприятливі передумови для розвитку, враховуючи природний та ресурсний потенціал регіону і тенденції розвитку світової економіки (агропромисловий комплекс, туризм і рекреація, прикордонне співробітництво).

У соціальній сфері людина - у центрі уваги, визначені основні умови забезпечення життєдіяльності та гармонійного розвитку особистості протягом життя кожного пересічного громадянина.

I. Аналіз та тенденції соціально-економічного розвитку Одеської області

Загальна характеристика

Одеська область – приморський і прикордонний регіон України, розташований на південному заході України, займає територію 33,31 тис. кв. км (5,5% території України).

Чисельність населення Одеської області станом на 1 січня 2007 року становила 2395,5 тис. осіб, що становить 5,1% всього населення України, рівень урбанізації – 66,2%. За кількістю жителів область посідає шосте місце серед усіх регіонів України після Донецької, Дніпропетровської, Харківської областей, м. Києва та Львівської області.

За переписом населення України 2001 року серед представників 133 національностей, які проживають в області, найбільш чисельними етносами є українці - 1542341 особа (62,8%), росіяни - 508537 осіб (20,7%), болгари - 150683 особи (6,1%), молдавани - 123751 особа (5,0%), гагаузи - 27617 осіб (1,1%), євреї - 13386 осіб (0,5%), білоруси - 12767 осіб (0,5%) та інші. В Придунайському регіоні представники гагаузької, молдавської, болгарської меншин розселені компактно і становлять переважну більшість громадян України цих національностей.

Щільність населення нашої області нижча, ніж в середньому по Україні і становить 71,9 особи на 1 кв. км проти 77,3 в середньому по країні. На території області, як і в Україні в цілому, спостерігається подальше скорочення чисельності населення. У порівнянні з даними Першого Всеукраїнського перепису населення 2001 року вона скоротилась на 73,5 тис. осіб (на 3,0%), а за 2006 рік – на 6,8 тис. осіб.

Основним чинником, який призвів до зменшення кількості населення області, було природне скорочення населення. У розрахунку на 1000 жителів у цілому по області воно становило 5,8 особи. У сільській місцевості показник природного скорочення більший за міський (5,4‰ проти 1,5‰). Тільки у містах Теплодар та Южне був відмічений природний приріст відповідно 4,6‰ та 2,5‰.

Природне скорочення населення є наслідком несприятливого співвідношення між народжуваністю і смертністю. Так, у 2006 році на 100 померлих припадало 64,1 народжених.

Наслідком знижування народжуваності та збереженням її проти тривалого періоду на рівні, що не забезпечує відтворення населення, є процес старіння, який у майбутньому може створити в області демографічні проблеми.

Адміністративно-територіальний устрій області складають 26 районів, 7 міст обласного значення, 12 міст районного значення, 33 селища міського типу та 1135 сільських населених пунктів. Адміністративний центр області м. Одеса, в якому проживає понад 1 млн. жителів, є значним діловим, економічним, туристичним та культурним центром держави.

Територією області проходять 1362 кілометри державного кордону України з Румунією і Молдовою. Область межує з Вінницькою, Кіровоградською, Миколаївською областями України. На півдні Одеська область має вихід до Чорного моря, довжина берегової лінії становить майже 300 км. Південним рубежем області є р. Дунай, довжина якої в межах області становить 174 км. Територією області у нижній течії протікає р. Дністер, яка впадає у Дністровський лиман.

Область відноситься до зони інтенсивного степового хліборобства з розвиненим зрошенням. Прибережною частиною вона потрапляє до рекреаційної зони Північно-Західного Причорномор'я, розміщена близько від великих промислових регіонів. Північна частина області розташована в лісостеповій, а південна – у степовій зоні. Поряд із дуже вигідним транспортно-географічним розташуванням, Одещина має сприятливі умови, що в цілому формують високий природно-ресурсний потенціал регіону. Головне природне багатство області – її земельні ресурси, що представлені переважно чорноземними ґрунтами з високою природною родючістю. У сполученні з теплим степовим кліматом вони формують високий агропромисловий (сільськогосподарський) потенціал регіону.

В області понад 2,5 млн. га сільськогосподарських угідь, у тому числі більш 2 млн. га ріллі, більше 80 тис. га виноградників і садів. Клімат краю, особливо в південній частині області, посушливий. Тому тут майже 10% оброблюваних земель зрошуються. Тепле море, лікувальні грязі, мінеральні води, морські пляжі створюють винятково високий рекреаційний потенціал Одещини. У пониззі великих річок (Дунай, Дністер) і лиманів, на морських узбережжях і в шельфовій зоні розташовані високоцінні й унікальні природні комплекси, водно-болотні угіддя, екосистеми, що формують високий біосферний потенціал регіону, який має національне і міжнародне значення.

Область розташована на перехресті міжнародних транспортних магістралей із півночі на південь та із заходу на схід, що визначає певним чином спеціалізацію регіону та пріоритети його розвитку.

Територією області проходять маршрути декількох міжнародних транспортних коридорів. Мережа автомобільних доріг області з твердим покриттям становить 8061,2 км.

Одеська область має обмежену мінерально-сировинну базу, як за видами та кількістю ресурсів, так і за їх запасами. В області практично відсутні родовища корисних копалин, які визначають сировинний напрямок розвитку економіки, у першу чергу, паливно-енергетичної, металургійної та хімічної сировини. До основних мінерально-сировинних ресурсів, які активно експлуатуються, належать запаси будівельних матеріалів: сировина для виготовлення цементу, стінних матеріалів, керамзитова сировина, будівельні піски. У межах області та прилеглої шельфової зони є

також поклади нафти та газу, пов'язані з Переддобруджським прогином Причорноморсько-Кримського нафтогазоносного басейну та нафтогазоносними площами шельфової зони північно-західної частини Чорного моря, зокрема, навколо о.Зміїний. Запаси вуглеводневої сировини є недостатньо розвіданими.

Одним з основних узагальнюючих показників, який характеризує економічне становище регіону, є валовий регіональний продукт (ВРП) та валова додана вартість (ВДВ).

Обсяг ВРП по Одеській області у 2005 році становив у фактичних цінах 20762 млн. грн, що складає 4,7% ВРП України. ВРП у розрахунку на одну особу населення у 2005 році склав 8619 грн.

Валова додана вартість регіону складається із суми валової доданої вартості всіх видів економічної діяльності. Обсяг ВДВ по Одеській області у 2005 році склав у фактичних цінах 19138 млн. грн, що становить 4,8% ВДВ України. За обсягами показника область знаходиться на 5 місці по країні та залишається лідером на півдні України.

Транспортний комплекс та інфраструктура

Транспортно-дорожній комплекс в області представлений усіма видами транспорту і включає в себе найкрупніші морські торговельні порти, судноплавні компанії та судноремонтні заводи держави, розвинене залізничне та автодорожнє господарство, широку мережу автотранспортних, експедиторських підприємств, аеропортів та аеродромні комплекси, авіакомпанії. В області у широких масштабах забезпечується передача вантажів між різними видами транспорту, діють міжнародні залізнично-морські та автомобільно-морські переправи. У регіоні сконцентрований високопрофесійний кадровий ресурс галузі, науково-дослідні, проектно-конструкторські та навчальні заклади.

Реалізація існуючого та подальший розвиток транзитного потенціалу області, створення сприятливих умов для учасників перевезень, збільшення валютних надходжень від експорту транспортних та інших послуг є одним із пріоритетних напрямків реалізації Стратегії економічного та соціального розвитку області, що передбачає прискорене відтворення транспортної інфраструктури як фрагмента європейської мережі міжнародних транспортних коридорів.

Світова транспортна система зараз переживає процес глибоких, фундаментальних змін. Одержано інтенсивні імпульси для розвитку процесів створення єдиного торгового ринку на різних континентах, істотно спрощено процедуру перетинання кордонів. У Європі виник ряд авторитетних організацій, що вивчають можливості й перспективи створення міжнародних транспортних коридорів, які мають з'єднати окремі міста або населені пункти в межах кількох країн. Йдеться про принципово нову технологію переміщення пасажирів і вантажів між регіонами європейського та інших континентів.

Частина стратегічно важливих транспортних напрямків проходять через територію Одеської області, це:

- Південна Європа, Близький Схід, Африка - країни СНД;
- Скандинавія, Балтика - Близький Схід, Закавказзя, Центральна Азія;
- Північна Європа - Середня Азія, Китай, Далекий Схід.

Сьогодні міжнародні транспортні коридори (МТК) реалізують розширений спектр транспортних послуг. Це, по-перше, доставка вантажів найкоротшим шляхом і в мінімальні терміни. У МТК відбувається також перевалка вантажів з одного виду транспорту на інший та їхня обробка. Весь комплекс транспортних робіт вимагає розвитку як самих шляхів сполучення (автомобільні дороги, залізничні колії), так і транспортно-складських комплексів для обробки і перевалки вантажів (водні і повітряні порти, залізничні станції, контейнерні термінали) та об'єктів інфраструктури (під'їзні шляхи, ремонтні підприємства, сфера послуг).

Особливо важливу роль у МТК відіграє розвиток інформаційних систем, що акумулюють, обробляють та зберігають інформацію про наявність “вільного” вантажу та фрахту, забезпечують безперервне спостереження за проходженням вантажів і підвищують рівень їх зберігання та охорони.

Швидке і безпечне просування пасажирів і вантажів у діючих на території області МТК досягається, в тому числі, шляхом створення пільгових умов вантажоперевезень на маршрутах конкретного МТК.

Через територію Одеської області проходять п'ять міжнародних транспортних коридорів: сьомий та дев'ятий критські, транспортний коридор TRACECA (Європа-Кавказ-Азія), коридори “Балтійське море - Чорне море” та “Чорноморське транспортне кільце” – транспортний коридор навколо Чорного моря Організації Чорноморського Економічного Співробітництва (ОЧЕС).

Техніко-технологічна модернізація шляхів сполучення та об'єктів транспортно-дорожньої інфраструктури Одеського регіону є одним із головних факторів розбудови національної мережі транспортних комунікацій за конкретними напрямками МТК та видами транспорту. Разом із транспортними засобами зазначені об'єкти є головними носіями основних фондів на транспорті і потребують значних інвестицій. Але, на відміну від рухомого складу, інвестиції в розбудову транспортних комунікацій характеризуються значним строком окупності та ризиками, пов'язаними з можливістю переключення вантажопотоків на інші напрями.

Розвиток інтермодальних перевезень за маршрутами МТК передбачає більш тісну інтеграцію, засновану на єдності всіх ланок транспортно-розподільного ланцюга в організаційно-технологічному аспекті, на єдиній формі взаємодії, логістичній координації і кооперації всіх учасників транспортного процесу, комплексному розвитку інфраструктури різних видів транспорту, створенні мультимодальних термінальних

комплексів, інших об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури, інформаційному і нормативно-правовому забезпеченні системи вантажо- та товарообігу.

Для прийняття та переробки вантажів, що прямують в інтермодальному сполученні міжнародними транспортними коридорами, і забезпечення відповідного рівня сервісного обслуговування першорядне значення, поряд із розвитком транспортних комунікацій, має створення у великих транспортних вузлах і морських портах у зоні тяжіння до МТК мультимодальних логістичних транспортно-розподільних центрів, що синтезують у собі значну кількість логістичних функцій, діють на основі передових логістичних технологій та забезпечують інтеграцію товароматеріальних, інформаційних, сервісних і фінансових потоків.

У великих мультимодальних вузлах області, таких як Одеський, Іллічівський, Дунайський, доцільне створення мережі терміналів і логістичних центрів, об'єднаних у регіональні логістичні транспортно-розподільні системи на основі формування єдиної системи організаційно-економічного, інформаційного і нормативно-правового забезпечення управління системою вантажо- та товарообігу.

Автотранспортна інфраструктура

Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування Одеської області становить 8287 км, у тому числі державного значення 776,5 км. Тверде покриття мають 8061,2 км (97,35%) доріг. Забезпеченість автомобільними дорогами на 1000 кв. м становить 248,8 км, при середньому рівні по Україні – 281 км. Протяжність доріг на 1000 чоловік населення в області становить 3,47 км, при середньому показнику по Україні – 3,36 км.

Понад чверть автошляхів розташовані у межах населених пунктів. Протягом останніх років дорожня мережа області залишалась майже незмінною. За забезпеченістю автошляхами Одещина помітно відстає від середньоукраїнського рівня: якщо в цілому по країні щільність доріг становить 281 км на 1 тис. кв. км, то по Одеській області – 246 км на 1 кв. км території. У структурі автодоріг переважають автодороги з удосконаленим покриттям: цементобетонні (6,1%), асфальтобетонні (19,8%), чорне шосе і чорні гравійні (47,8%); частка білого шосе (щебеневого, шлакового, гравійного) становила 25,1%, бруківок – 1,1% і ґрунтових доріг, оброблених чорними в'язучими матеріалами – 0,1%. Протяжність автодоріг державного значення (магістральних) досягла 715,4 км, місцевого значення – 7302,7 км; серед них 57,8% склали районні дороги, 29,0% – територіальні та 13,2% – сільські.

Пропуск автотранспорту на основних маршрутах МТК забезпечують наступні автодороги:

транспортний коридор “Критський №9” Київ-Одеса, Кіровоград-Платонове;

транспортний коридор “Балтійське море - Чорне море”: Київ-Одеса, Одеса-Іллічівськ, Обхід м.Одеса, Одеса-Южне;

транспортний коридор ЧЕС: Рені-Орловка-Ізмаїл, Обхід м.Ізмаїл, Під'їзд до м.Ізмаїл, Одеса-Рені, Обхід м.Одеса, Одеса-Мелітополь-Новоазовськ;

транспортний коридор (ЄАТК) Євразійський: Одеса-Мелітополь-Новоазовськ.

З 2002 року по 2005 рік була проведена робота з реконструкції автомобільної дороги М-05 Київ-Одеса на ділянці Жашків (Черкаська область) – Червонознам'янка (Одеська область).

У 2007-2008 роках будуть завершені роботи з капітального ремонту автодороги Київ-Одеса на ділянці Жашків-Червонознам'янка.

Важливим для розвитку автотранспортних коридорів Одеської області стало будівництво за рахунок коштів технічної допомоги Європейського Союзу (ЄС) контейнерно-автотранспортної дільниці поромного комплексу Іллічівського морського торговельного порту. Новий мультимодальний термінал є частиною транспортного коридору TRASECA та створює умови для стикування зазначеного транспортного коридору із дев'ятим МТК та МТК “Балтійське море - Чорне море”. Комплекс відповідає сучасним світовим вимогам за рівнем сервісу та можливості проведення митних процедур.

Залізничний транспорт

У Європі залізнична мережа України є однією з найпотужніших і на початку 90-х років за вантажонапруженістю (обсяг перевезень/км шляху) посідала перше місце. Загальна експлуатаційна довжина української залізниці становить 22,6 тис. км, а розгорнута довжина - 50,2 тис. км. Електрифіковано 8,7 тис. км залізничних шляхів, по яких здійснюється більш, ніж 75% перевезень.

Через територію Одеського регіону проходять наступні залізничні лінії міжнародних транспортних коридорів.

Транспортний коридор № 9 (критський):

- дільниця Одеса – Роздільна - Жмеринка – двоколійна, електрифікована;
- дільниця Кучурган – Роздільна - Жмеринка – двоколійна, електрифікована;
- дільниця Ізмаїл-Одеса – одноколійна, електрифікована на дільниці Білгород-Дністровський - Одеса.

Транспортний коридор Балтійське море-Чорне море:

- дільниця Одеса (Іллічівськ) – Роздільна – Жмеринка – двоколійна, електрифікована.

Транспортний коридор TRASECA:

- залізничний поромний комплекс Іллічівськ.

Порівняння вимог до міжнародних транспортних коридорів та реального стану залізничного транспорту України свідчить, що в цілому залізниця відповідає встановленим стандартам, за винятком найважливішого - швидкості руху, яка, згідно з вимогами Міжнародного союзу залізниць, становить 100 км/год для вантажних поїздів та 120 км/год - для пасажирських. Стан пасажирських перевезень не відповідає

європейським стандартам не тільки за швидкістю руху, але й за якістю обслуговування пасажирів, комфортабельністю.

Долаючи на окремих ділянках до 80 км/год, вантажні поїзди мають середню маршрутну швидкість руху по Одеській залізниці всього 34,4 км/год. У структурі обороту вагонів найбільшу питому вагу мають прості на прикордонних (Рені, Кучургани, Ковбасна) та припортових станціях.

Скорочення часу затримки поїздів під час проведення прикордонних та митних процедур на прикордонних переходах істотно впливає на прискорення перевезень міжнародними транспортними коридорами. Але сучасний стан станційного господарства свідчить про недостатній його розвиток, що визначає незадовільну якість технічного й комерційного обслуговування перевезень та вимагає пріоритетного розвитку колійного господарства й станцій на прикордонних переходах.

Аналіз показує, що в даний час кожний міжнародний транспортний коридор на території України має лімітуючі ділянки, де пропускна спроможність набагато (у 2-10 разів) нижча, ніж в цілому на МТК. У межах області це одноколійна дільниця Одеса-Ізмаїл 288 км (з яких 197 не електрифіковані). Дільниця характеризується значною кількістю штучних споруд та незадовільним станом колії. Швидкість руху на дільниці Одеса - Білгород-Дністровський – 32,9 км/год, на дільниці Білгород-Дністровський–Ізмаїл – 26,9 км/год.

Підвищення швидкості руху вантажних поїздів можна забезпечити за рахунок як технологічних, так і технічних заходів.

До технологічних заходів відносять: виділення міжнародного транзиту в окрему категорію; організацію експресних транзитних вантажних поїздів (укорочених, за необхідності); зменшення часу переробки поїздів на прикордонних і сортувальних станціях. Технічні заходи передбачають проведення робіт із реабілітації шляхової інфраструктури.

Водний транспорт

Об'єкти водного транспорту міжнародних транспортних коридорів можна поділити на судноплавні шляхи та портові комплекси.

Говорячи про інтеграцію водного транспорту України в систему міжнародних транспортних коридорів, варто відзначити наступне:

- українська частина Дунаю від порту Рені до гирла Дунаю є частиною сьомого (дунайського) транспортного коридору;
- поромна переправа Іллічівськ-Поті (Батумі) входить до транспортного коридору TRASECA;
- на морські торговельні порти зорієнтовані транспортний коридор “Балтійське море - Чорне море”, критський транспортний коридор №9 та TRASECA.

На українській дільниці дельти Дунаю, загальною протяжністю більше 150 км, розташовані три крупні торговельні порти: Рені, Ізмаїл, Усть-Дунайськ, порто-пункт Кілія та судноремонтні бази.

Протягом 1997-2001 років відповідно до домовленості між Україною, Грузією і Європейським Союзом був реалізований комплекс заходів щодо створення морської залізнично-поромної переправи Іллічівськ (Україна) - Поті/Батумі (Грузія) як важливої частини міжнародного транспортного коридору Європа - Кавказ - Азія (TRASECA). Це перший реальний продукт технічної допомоги Україні з боку Європейського Союзу у функціонуючій транспортній галузі.

Портове господарство Одеської області представлено 7 морськими торговельними портами та рибним портом, які з'єднують сухопутні транспортні коридори з морськими судноплавними лініями, забезпечуючи передачу транзитних вантажів з одного виду транспорту на інший. Порти розміщені у двох географічних районах - Придунайському (Ізмаїл, Рені, Усть-Дунайськ) та Чорноморському (Одеса, Іллічівськ, Южний, Білгород-Дністровський). Причальний фронт портів області складається зі 145 причалів загальною довжиною 23655,2 м із глибинами від 1,6-14,5 м. Причальний фронт та територію портів обслуговує близько 420 порталних кранів, понад 950 навантажувачів різних типів, 280 одиниць інших типів портової механізації. Порти мають 203,96 тис. кв. м критих складів та 1625,9 тис. кв. м відкритих складських площ.

Інформатизація області

Розвиток сучасних інформаційних технологій суттєво впливає на інформатизацію регіону. Сьогодні вона придбала усі риси складової частини народногосподарського комплексу, її розвиток є важливим показником, який характеризує стан економічного потенціалу області.

Стратегічними завданнями інформатизації області є розвиток регіональної інформаційної інфраструктури, прискорене впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та розвиток елементів інформаційного суспільства, а саме: інформатизація органів влади області усіх рівнів; інформатизація суспільного життя та соціальної сфери; інформатизація виробничих та бізнес процесів.

З метою підвищення ефективності свого виробництва, майже всі галузі народногосподарського комплексу регіону розпочали впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології.

Станом на 1 січня 2007 року на всіх підприємствах, закладах та установах області нараховується близько 100000 персональних електронних обчислювальних машин (ПЕОМ), з них більше 73000 у м.Одеса, у м. Іллічівськ – 4040, у м. Ізмаїл – 2800 і у м. Южне – 1850. У районах області найвищі показники в Овідіопольському – 1500, Біляївському – 1115, Роздільнянському – 1050 та Комінтернівському – 1020. Всього в області нараховувалося 6,4 тис. юридичних осіб – власників комп'ютерів. Упродовж 2006 року їх коло збільшилося на 16,9%, кількість ПЕОМ зросла на 25,4%.

Існує стала тенденція до оснащення суб'єктів господарювання все більш сучасною комп'ютерною технікою. Хоча 44,3% наявних на кінець 2006 року ПЕОМ склали комп'ютери початкового рівня, їх частка помітно (на 7,9 %) знизилася при одночасному зростанні питомої ваги сучасних 32-бітових (на 7,0 %) та 64-бітових (на 0,9 %) комп'ютерів.

Сьогодні більшість з органів влади області всіх рівнів, територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади мають добре розвинуті локальні обчислювальні мережі, забезпечені доступом до мережі Інтернет підключені до електронної пошти та інформаційно-аналітичної системи "Ліга-Закон". Активно впроваджується система електронного документообігу, ведеться дослідна експлуатація системи електронного підпису та криптографічного захисту інформації в органах виконавчої влади області, розпочато роботи щодо створення комплексної системи захисту інформації в обласній інформаційній системі.

Значним досягненням у вирішенні завдань інформатизації області стало задоволення соціальних й інформаційних потреб широких верств населення через надання їм послуг з використанням мережі Інтернет. Впровадження електронної системи платежів забезпечило спрощення порядку розрахунків населення за комунальні послуги, а створення веб-порталу "Електронна Одещина", на якому зосереджено перелік всіх інформаційних послуг, забезпечило простий порядок доступу до них. Інформатизація суспільного життя та соціальної сфери спрямовується на створення рівних умов для доступу громадян до інформації та послуг органів влади незалежно від місця проживання. Інформатизація цієї сфери дає можливість використовувати новітні інформаційні технології для отримання соціальної допомоги, дистанційної освіти, послуг телемедицини, сприяти веденню бізнесу та вирішенню багатьох поточних питань життєдіяльності. Важливим елементом створення інформаційного суспільства є надання населенню області якісних послуг електров'язку.

В Одесі та області працюють орієнтовно понад 40 операторів дротового електров'язку. Монтована ємність обласної телефонної мережі загального користування становить 752000 номерів, з яких 299000 номерів (49,5%) в м. Одеса належить Одеській філії ВАТ "Укртелеком", приватним операторам – 305000 (50,5%).

Враховуючи, що розвиток інформаційного суспільства в державі та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери суспільного життя і в діяльність органів влади є одним із пріоритетних напрямків державної політики, формування та виконання задач інформатизації області розглядається як пріоритетний напрямок розвитку регіону.

Промисловість

Одеська область – високорозвинений індустріальний регіон держави, промисловість якого відіграє значну роль у структурі народногосподарського комплексу України та південного економічного району.

Основними складовими потенціалу розвитку промисловості є:

- значні виробничі потужності, здатні до реалізації сучасних технологій і швидкого нарощування обсягів виробництва. В області налічується 1490 промислових підприємств, з них 1040 малих. На підприємствах працює 82 тис. штатних працівників і виробляється продукція та послуги для більшості підгалузей промисловості;

- науково-технічна система, яка включає 43 галузевих науково-дослідних інститутів, конструкторських і технологічних установ з розвинутою інфраструктурою, що спроможна задовольнити потреби науково-технічного та інноваційного розвитку промисловості.

На території області розташовані та забезпечують найбільшу питому вагу в структурі промислового виробництва підприємства з виробництва харчових продуктів, хімічної і нафтохімічної промисловості, машинобудування, нафтоперероблення, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, на внутрішній ринок працюють та орієнтовані на масового споживача підприємства з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції, целюлозно-паперового виробництва, видавничої діяльності, легкої промисловості.

Промисловий комплекс області є неоднорідним за структурою: функціонують розвинені виробництва з виходом на зовнішні ринки і такі, що не мають змоги відновити повну завантаженість виробничих потужностей, забезпечити стабільну діяльність. Різний економічний стан галузей пов'язаний з різними умовами функціонування і динамікою ринків, на які виходить продукція промисловості області.

Особлива увага приділяється створенню конкурентного ринку промислової продукції на основі розвитку найбільш пріоритетних галузей і виробництв, які випускають наукоємну, високотехнологічну продукцію та мають потужний промислово-технологічний потенціал. Поряд з цим вагомим для динаміки промислового виробництва залишається зовнішній попит.

Створювались сприятливі умови для промислово-інноваційного розвитку вітчизняного виробництва, впровадження наукоємних конкурентоспроможних технологій. На 39 інноваційно активних підприємствах промисловості (10,5% до загальної кількості підприємств) впроваджено 14 нових технологічних процесів та 152 нових видів продукції. Особливо активно займалися інноваціями підприємства харчової промисловості (84,0%) та машинобудування (10,1%). В останні роки провідним в області є виробництво харчових продуктів та перероблення сільськогосподарської продукції, частка якої в загальному обсязі реалізованої продукції становить майже 23%. Найбільша питома вага належить підприємствам з виробництва кондитерських виробів, алкогольних напоїв, олійножирової, м'ясної та молочної продукції. Динамічний розвиток забезпечують великі та середні підприємства - ВАТ "Одеський олійножировий

комбінат”, ТОВ “Одеський олійноекстракційний завод”, ВАТ “Балтський молочноконсервний комбінат дитячого харчування”, ВАТ “Одеський коровай”, ЗАТ “Одесакондитер”, ВАТ “Одеський консервний завод дитячого харчування”, ЗАТ “Перший лікєро-горілчаний завод”, ЗАТ “Одеський коньячний завод”, ЗАТ “Одесавинпром” та інші.

Особливе місце належить машинобудівному комплексу, у складі якого налічується до 100 промислових підприємств (акціонерні товариства “Одескабель”, з випуску ковальсько-пресових автоматів, “Пресмаш”, ТОВ “Завод прецизійних верстатів “Мікрон” та інші). Питома вага галузі в загальному обсязі промислового виробництва становить майже 30,0%.

У машинобудуванні найбільш розвинута верстатобудівна галузь, яка представлена 12 підприємствами з виробництва металорізальних верстатів та ковальсько-пресового устаткування, оснащення для верстатів та їх ремонту. 24 підприємства в області виготовляють електричне та електронне устаткування (ВАТ “Одескабель”, ТОВ “Південна електротехнічна компанія”, ТОВ “Телекарт – прилад”, ВАТ “Нептун”, ПМП “Тумєн”, ВАТ “Тіра”). Серед підприємств транспортного машинобудування ГРП “Іллічівський завод автомобільних агрегатів”, а також СП “Татра – ЮГ”, ТОВ “Автоскладальне виробництво”, ТОВ “Автопричєп”, ТОВ “Фірма “Автодеталь”.

За рахунок впровадження енергозберігаючих технологій та збереження сприятливої кон’юнктури на світовому ринку здійснюється розвиток підприємств металургії та оброблення металу. Галузь представлена 26 підприємствами, питома вага становить 9,4% (ТОВ “Одеський ливарний завод”, ВАТ “Стальканат”, ВАТ “Верстатонормаль”, ТОВ “Холтов ЛТД”, ЗАТ “Резон”, ТОВ “Південна регіональна група”, ТОВ “Таламус”). Серед концептуальних задач системного розвитку ВАТ “Стальканат” є постійне покращення продукції, впровадження нового виробничого обладнання, збільшення кількості робочих місць, запровадження нових світових технологій у виробництві метизів, проведення реконструкції з технічним переоснащенням підприємства. Перероблення нафти та виробництво нафтопродуктів. Єдиним підприємством галузі є ВАТ “Лукойл – Одеський нафтопереробний завод”. Частка підприємства у загальному обсязі промислового виробництва області становить 24,5%. Потужність підприємства – 3,8 млн. тонн на рік. Правлінням нафтової російської компанії “Лукойл” прийнято рішення про проведення реконструкції та модернізації ВАТ “Лукойл - Одеський нафтопереробний завод” терміном на 3 роки з серпня 2005 року. Проект реконструкції передбачає інвестування у сумі 319 млн. дол. США.

Збереження експортного попиту на підприємствах хімічної і нафтохімічної промисловості та забезпечення поставок продукції на зовнішній ринок сприяє завантаженню виробничих потужностей підприємств хімічної та нафтохімічної промисловості, яка представлена 21 підприємством (ВАТ “Одеський припортовий завод”, ТОВ “Айсблік”, ВАТ “Олімп-круг”, ВАТ “Полімет”, ВАТ “Елакс”, ЗАТ “Фармнатур”, ВАТ “Інтерхім”, ДП “Сан-Клін”, ВАТ “Пласта-Н”, ВАТ “Чорноморська іграшка”, СП “Інтерпласт”, ТОВ “Парітет”, ВАТ “Одеський завод гумових технічних виробів”, ТОВ “Полімер”, ТОВ “Консенсус”). Питома вага галузі становить до 15%.

Легка промисловість представлена 22 підприємствами, серед яких: ТОВ “Грегори Арбер”, КП “Одеська хутова фабрика”, ТОВ “Балтська швейна фабрика”, Ізмаїльське ЗАТ “Швейно-галантерейна фабрика “Астра”, ЗАТ “Жанна”, ЗАТ “Одеська швейна фабрика”, СП “Імперія”. Основні види продукції: тканини (вовняні тканини, неткані матеріали), швейні вироби (блузки, спідниці, костюми та брюки жіночі, куртки, брюки, піджаки чоловічі), білизна постільна, спецодяг, головні убори з хутра, вовняна пряжа, пальто, напівпальто, шуби з натурального хутра.

Висока залежність від поставок давальницької сировини, запровадження авальованих векселів при митному оформленні давальницької сировини (нині скасоване) створило складні умови господарювання для підприємств легкої промисловості і призвело до складного стану в галузі протягом останніх років. Однак підприємствами розширюється асортимент продукції, впроваджуються нові технологічні процеси, що дозволяє покращити показники роботи галузі.

Стабільне зростання попиту на ринку житла обумовило стабільні темпи та значне збільшення обсягів будівництва на території області, що, в свою чергу, підвищило попит на продукцію підприємств - виробників будівельних матеріалів. У виробництві інших неметалевих мінеральних виробів працюють ТОВ “Південноукраїнська скляна компанія”, ТОВ “Цемент”, Завод будівельних матеріалів, ВАТ “Чорноморгідрозалізобетон”, ВАТ “Іллічівський завод ЗБК”, ВАТ Білгород – Дністровський “Завод ніздрюватих бетонів” та інші.

Целюлозно-паперова та поліграфічна промисловість (36 підприємств), базові: ВАТ “Ізмаїльський целюлозно-картонний комбінат”, ВАТ “ОЗОМ” та друкарні в районах та містах області. Основні види продукції – виробництво гофрованого паперу та картону, пакувань з паперу та картону, шпалер.

Економічні трансформації, створення ринкових засад функціонування і розвитку, зміни форм власності підприємств та їх реструктуризація (понад 80 відсотків підприємств недержавної форми власності) істотно поширили можливості розвитку промислового комплексу, але не змінили технологічної укладності промисловості.

При цьому слід зазначити, що питома вага основних засобів будівельного сектору у фактичних цінах на кінець 2006 року становила 1281 млн. грн., або 1,5% від загальної вартості основних засобів в економіці області. Матеріально-технічна база

галузі протягом трьох останніх років змінюється. Приріст вартості основних засобів будівництва у 2006 р. по відношенню до 2004 р. становив 432 млн. грн., або збільшився на 50,8%, що на 7,3 відсоткових пункти перевищує значення вартості основних засобів області в цілому.

Аналіз структурних змін щодо освоєння інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності за останні роки свідчить про те, що в капітальне будівництво області у 2006 році спрямовано 4447,5 млн. грн., що майже в 1,5 рази більше ніж у попередній (2005) рік. Доля капітального будівництва у загальному обсязі капітальних інвестицій по області в цілому складала від 48,5% (у 2006 році) до 56,2% (у 2004 році)

Агропромисловий комплекс

Питома вага області в загальному обсязі виробництва валової сільськогосподарської продукції по Україні у 2006 році становила 4,9%, зерна – 8,2%, соняшнику – 6,9%, овочів – 7,1%, винограду – 55,7%, м'яса – 2,9%, молока – 4,0%, яєць – 4,3%.

Земельний фонд області становить 3331,3 тис. га, у тому числі 2594,2 тис. га - сільськогосподарські угіддя, з них 2068,3 тис. га (79,7%) – рілля, 30,0 тис. га (1,1%) – перелоги, 90,3 тис. га (3,5%) – багаторічні насадження (з них сади – 31,7 тис. га, виноградники – 54,1 тис. га, інші – 4,5 тис. га), 50,8 тис. га (2,0%) - сіножаті, 354,8 тис. га (13,7%) – пасовища.

В області функціонують 987 сільськогосподарських підприємств, з них 251 сільськогосподарських кооперативів, 365 товариств з обмеженою відповідальністю, 224 приватних підприємств, 22 закритих акціонерних товариств, 44 відкритих акціонерних товариств, 81 інших суб'єктів господарювання. Крім того, діють більше 7,0 тисяч фермерських господарств.

Протягом 2006 року в сільському господарстві області збереглася позитивна тенденція щодо зростання обсягів виробництва основних видів сільськогосподарської продукції в порівнянні із середньорічними показниками за останні п'ять років, а саме: зернових культур, соняшнику, овочів, картоплі, плодоовочевої продукції, винограду.

Обсяг валової продукції сільського господарства по області у 2006 році склав 4667,5 млн. грн., що на 104,4% більше, ніж у 2005 році.

Основний напрямок (виробничої) сільськогосподарської спеціалізації області – зерно-м'ясо-молочний з розвиненим виробництвом винограду (на півдні області), цукрових буряків (на півночі області та центральних степних районах), соняшнику та інших олійних культур, овочів, плодів.

У 2006 році 43,8% від загального виробництва валової продукції вироблено у сільськогосподарських підприємствах, 56,2% - у господарствах населення .

Рослинництво

Збільшення загальних обсягів виробництва у сільському господарстві досягнуто за рахунок зростання обсягів виробництва продукції рослинництва, питома вага якої у структурі валової продукції складає 68,7%.

У 2006 році обсяги виробництва валової продукції рослинництва складають 3206,2 млн. грн., що на 104,3% більше, ніж у 2005 році.

Тваринництво

Обсяги виробництва валової продукції тваринництва, питома вага якої у структурі валової продукції сільського господарства складає 31,3%, у 2006 році складають 1461,3 млн. грн., що на 104,5% більше, ніж у 2005 році.

Рибпромисловий комплекс

Одеська область належить до провідних та найбільш перспективних рибогосподарських регіонів України, має потужний рибогосподарський комплекс із розвинутою інфраструктурою, до складу якого входять Іллічівський морський рибний порт, мережа холодильників, рибопереробні заводи та цехи, ставкові господарства, 11 риборозплідників та 8 племрепродукторів.

На території області налічується 937 ставків, 82 водосховища, 11 озер, 17 солоних лиманів, що належать до водойм місцевого та загальнодержавного значення із загальною площею 154,8 тис. га.

Харчова та переробна промисловість

В області працюють 133 підприємства харчової промисловості та перероблення сільськогосподарських продуктів. У 2006 році зафіксовано зростання обсягів виробництва продукції на 12,0%. На підприємствах м'ясної та молочної промисловості, в натуральному виразі, порівняно з 2005 роком зросло виробництво свіжої свинини у 2,2 рази, обробленого рідкого молока – на 27,7%, вершків – на 24,6%, м'яса і субпродуктів свійської птиці – на 20,5%, ковбасних виробів – на 20,1%, свіжих неферментованих та кисломолочних сирів – на 13,5%.

У жировій промисловості на 48,9% зріс випуск нерафінованої олії.

На підприємствах із перероблення овочів та фруктів збільшилось виробництво фруктових та овочевих соків на 41,4%, натуральних консервованих овочів – на 26,3%, овочів, фруктів консервованих з додаванням оцту – на 8,9%. Водночас, скоротилось

На підприємствах із перероблення овочів та фруктів збільшилось виробництво фруктових та овочевих соків на 41,4%, натуральних консервованих овочів – на 26,3%, овочів, фруктів консервованих з додаванням оцту – на 8,9%. Водночас, скоротилось виробництво джемів, фруктового желе, пюре та пасти на 48,7%.

На підприємствах з виробництва напоїв зросли обсяги випуску виноградного вина на 13,1%, коньяку – на 9,2%.

Розвиток курортно-рекреаційної сфери та туризму

Особливість економіко-географічного розташування області, сприятливі природно-кліматичні умови, різноманітні природні лікувальні ресурси, наявність

піщаних пляжів, розвинута мережа водних, залізничних та автомобільних магістралей обумовлюють розвиток в області сфери туризму і рекреації.

Серед природних багатств, які активно використовуються у курортно-рекреаційному господарстві області, важливе місце посідають лікувальні грязі та ропа Куяльницького, Хаджибейського, Шаболатського лиманів, сірчано-водневі, гідрокарбонатні, йодо-бромні та натрієві мінеральні води, які дають можливість ефективно лікувати захворювання органів кровообігу, нервової системи, дихання не туберкульозного характеру, органів травлення, порушення обміну речовин тощо.

Своєрідність туристично-екскурсійного потенціалу області також визначена численними пам'ятками різних часів з відомими історико-культурними заповідниками, пам'ятниками та музеями. Це відомі у світі Одеський державний академічний театр опери і балету, знамениті Потьомкінські сходи, українська Венеція - місто Вилкове, фортеця XII - XV сторіччя в місті Білгород-Дністровському, розкопки античних міст Тіри і Ніконії, пам'ятники культової архітектури в містах Одесі, Ізмаїлі, Рені, Кілії та багато чого іншого.

Понад 5000 об'єктів культурної спадщини та 120 об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення створили Одещині імідж одного з найбільш відомих і популярних, насамперед через свою самобутність, місць для відвідування туристами і відпочиваючими.

На території області є 92 природно-заповідні зони, у тому числі державного значення - Дунайський біосферний заповідник, Дунайські і Дністровські плавні, ландшафтний парк "Тилігульський", ботанічний сад Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, 19 парків-пам'ятників садово-паркового мистецтва тощо.

За станом на 01.01.2007 року в області налічувалось 848 об'єктів туристично-рекреаційного та санаторно-оздоровчого призначення, у тому числі: 154 готелі; 42 санаторно-курортних заклади; 587 туристичних баз та баз відпочинку; 68 дитячих оздоровниць, де одночасно можна розташувати понад 106,6 тис. осіб.

Загальна кількість осіб, які скористалися у 2006 році послугами підприємств туристично-рекреаційної та курортної сфери області, склала 1078,0 тис. осіб, що майже на 12,0 % більше, ніж у 2005 році; обсяг наданих туристичних послуг становив 389,9 млн. грн., що перевищує аналогічний показник минулого року на 25,0 %, а платежі до бюджету склали 39,6 млн. грн., що на 10,0 % більше, ніж у минулому році.

Важливим напрямом подальшого розвитку туристичної сфери регіону є круїзний бізнес.

У 2006 році в Одеський порт було здійснено 267 суднозаходів, з яких 66 - іноземними морськими круїзними судами; 95 - судами типу "ріка-море" та 107 суднозаходів - по лінії Одеса-Стамбул. Кількість обслугованих круїзних туристів склала 133,0 тис. осіб, що на 13,0 тисяч більше, ніж у 2005 році.

Суднами ВАТ “Українське Дунайське пароплавство” за 2006 рік перевезено і обслуговано 26,6 тис. осіб, у тому числі 11,0 тис. іноземців. При цьому в українську дельту Дунаю суднами ВАТ “Українське Дунайське пароплавство” було здійснено 43 суднозаходи та обслуговано 3538 туристів і відпочиваючих.

Досягнута позитивна динаміка розвитку галузі стала одним із найвагоміших чинників підвищення інвестиційної привабливості туристично-рекреаційної сфери області. Так, загальний обсяг інвестиційних коштів, залучених у сферу туризму і рекреації, за 2006 рік склав 33300,58 тис. дол., що на 3812,19 тис. дол. або на 13,0% більше, ніж у 2005 році.

Розвиток підприємницької діяльності

Важливим чинником формування конкурентної економіки, насичення ринку необхідними товарами, послугами та підвищення рівня життя населення є розвиток малого та середнього бізнесу.

Основні зусилля влади протягом останніх років були направлені на реалізації регіональних програм розвитку малого підприємництва, спрощення процедур входження в бізнес, впровадження державної регуляторної політики.

Статистичні дані щодо розвитку малого підприємництва в Одеській області окреслюють в цілому стійку тенденцію росту. За останні 5 років загальна кількість малих підприємств збільшилась з 11,7 до 16,1 тис. одиниць, а середньорічна кількість зайнятих на них – з 98,5 до 100,6 тис. осіб. Основна частина малих підприємств працює у містах Одеса (68,2%), Іллічівськ (4,0%), Ізмаїл (2,7%) та Овідіопольському (3,7%) і Біляївському (2,0%) районах.

29,1% малих підприємств функціонує в сфері торгівлі, 24,3% – у наданні послуг щодо операцій з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданні послуг підприємцям, 9,2% - у сфері транспорту та зв'язку, 11,3% - у промисловості, 8,7% - в будівництві, 5% - сільськогосподарські.

Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) малих підприємств за останні 5 років збільшився майже у 2 рази і становить 4,9 млрд. грн., що складає 7,1 відсотка від загального виробництва по області. Питома вага малого та середнього бізнесу у формуванні Зведеного бюджету по області становить майже 40 відсотків.

Соціальна сфера. Людські ресурси

Стрімко зростала чисельність безробітних у 90-ті роки, а починаючи з 2000 року цей показник постійно зменшується.

У 2006 році рівень безробіття населення в Одеській області у віці від 15 до 70 років становив 5,1% проти 11,8% у 2000 році.

На 1 січня 2007 року кількість вільних робочих місць та посад порівняно з 1 січня 2006 року зменшилась на 2,2% і становила 5,1 тисяч.

Невідповідність попиту та пропонування робочої сили, вартості відтворення робочої сили та її ціни на внутрішньому ринку праці, що зумовлює бідність населення,

стали причиною виїзду громадян України для працевлаштування в інших країнах, з вищим рівнем заробітної плати.

Основними причинами зовнішньої трудової міграції є невідповідна оцінка професійного рівня робочої сили, низька соціальна захищеність як тих, що працюють, так і безробітних.

Позитивним результатом трудової міграції є сприяння соціально-економічній стабільності в області шляхом додаткового надходження значних фінансових ресурсів, що вигідно не тільки сім'ям окремих громадян, які є власниками даних ресурсів, а й регіону в цілому, оскільки знижується рівень бідності, зростає сукупний попит, збільшується обсяг внутрішнього ринку. Крім того, після повернення з-за кордону значну частину зароблених коштів українські громадяни витрачають для започаткування власного бізнесу, створюючи робочі місця не тільки для членів своєї сім'ї, а й для інших громадян.

Доходи населення

Важливою часткою у структурі доходів населення є заробітна плата.

Одним із основних показників темпів зростання середньомісячної заробітної плати працівників, зайнятих економічною діяльністю, є рівень зростання державної мінімальної заробітної плати, який з 1 січня 2007 року (400,0 грн.) до 1 листопада 2007 року зростає до 460,0 грн. або на 15,0%.

Водночас, номінальна заробітна плата в області має стійку тенденцію до зростання. У I півріччі 2007 року порівняно з відповідним періодом минулого року вона зросла на 24,2% і склала 1122,13 грн., що становить 200,0% від прожиткового мінімуму для працездатної особи (561,0 грн.). Рівень заробітної плати випереджав інфляцію на 9,9%.

У 2007 році очікується, що середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника буде складати 1211,8 грн., а за прогнозом темп її росту в 2008 році до очікуваного виконання за 2007 рік складатиме 125,5% або 1520,81 грн.

Підтримка соціально вразливих верств населення

Існуюча державна соціальна політика сприяє поступовому зростанню доходів сімей через значне підвищення рівня державних соціальних гарантій, зокрема, протягом 2005-2006 років збільшено в 11,7 рази розмір одноразової допомоги при народженні дитини, більш, ніж в 2 рази – розмір державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам. Завдяки реалізації державних програм соціального захисту, передусім заходів, передбачених Законом України “Про державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми”, “Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям”, тільки протягом 2006 року середній рівень доходів малозабезпечених сімей з дітьми зріс на 10,3%, при цьому доходи малозабезпечених багатодітних сімей з 5-ма та більше дітьми зросли на 9,3%.

Реалізуються програми і регіонального рівня. Зокрема, у 2007 році прийнята програма соціальної підтримки мешканців області “Милосердя в дії”, якою передбачається витратити майже 5 млн. грн. на надання соціальних послуг, матеріальної допомоги, допомоги у газифікації житла малозабезпечених громадян тощо.

В області на даний час проживає 123,2 тис. інвалідів, із них – 5,7 тис. дітей. Потребує активізації процес формування реабілітаційної інфраструктури, яка б сприяла усуненню обмежень життєдіяльності інвалідів, для чого в області необхідно утворити комплекси ранньої соціальної реабілітації дітей – інвалідів.

Значно збільшується і кількість громадян, які потребують направлення на постійне проживання до спеціалізованих закладів соціального забезпечення – до геріатричних та психоневрологічних будинків – інтернатів. Але у зв’язку із недостатньою кількістю цих закладів існує певна черга на поселення до цих інтернатів.

Потребує також розширення і мережа соціальних закладів для бездомних громадян та осіб, які звільнились з місць позбавлення волі та не мають власного житла.

Соціальне та пенсійне страхування

Пенсійне забезпечення є основною складовою частиною соціального захисту населення. Частка пенсіонерів становить 27,7% населення області.

Пенсійна реформа, яка розпочалася у 2004 році, передбачає створення сучасної страхової трирівневої пенсійної системи і спрямована на істотне підвищення рівня доходів осіб пенсійного віку, забезпечення максимальної залежності пенсійних виплат від персоніфікованих внесків застрахованих осіб.

Середній розмір пенсії становить 556,0 грн, що перевищує прожитковий мінімум, встановлений для непрацездатних громадян, на 36,9%.

Високий рівень демографічного навантаження на працездатне населення, наявність у значної частини працюючих пільг із сплати внесків до Пенсійного фонду України та низька заробітна плата, на даний час спричиняють незбалансованість солідарної системи, стримують запровадження накопичувальної системи пенсійного страхування та розвиток недержавного пенсійного забезпечення.

Освіта

В освітянській галузі Одещини безпосередньо задіяний кожний четвертий її мешканець: 514 тис. дітей, учнів, студентів; 43 тис. педагогічних і науково-педагогічних працівників, більше 20 тис. обслуговуючого персоналу.

До складу мережі освітніх закладів входять: 642 самостійних дошкільних навчальних закладів та 104 у складі навчально-виховних комплексів «загальноосвітня школа – дошкільний навчальний заклад» (55,6 тис. дітей); 953 загальноосвітніх навчальних закладів (270 тис. учнів); 40 інтернатних закладів (7,3 тис. учнів); 112 позашкільних закладів (85,1 тис. учнів); 46 професійно-технічних закладів (18 тис. учнів); 22 державних вищих навчальних закладів (ВНЗ) III-IV рівня акредитації (19

державної форми власності, 3 – приватної) та 33 ВНЗ I-II рівня акредитації (19 державних, 9 комунальних ВНЗ, 5 приватних ВНЗ (148 тис. студентів).

Дошкільна освіта

В області зупинено скорочення мережі та контингентів дітей дошкільних закладів. За останні 3 роки йде процес відновлення втрачених у 90-ті роки позицій дошкільця. Показник охоплення дітей дошкільною освітою становить 57%.

Загальна середня освіта

Мережа шкіл за кількісними характеристиками відповідає освітнім запитам населення, однак, потребує оптимізації як з точки зору економії фінансових ресурсів, так і забезпечення якості освітніх послуг. У сільській місцевості це, насамперед, створення освітніх округів з належним чином укомплектованими базовими школами.

Низка проблем пов'язана з переходом школи на 12-річний термін і новий зміст навчання (підручники, обладнання предметних кабінетів, перепідготовка вчителів тощо), впровадженням нової системи зовнішнього моніторингу якості освіти в Україні, необхідністю повного переходу до 2012 року на профільне навчання старшої школи.

Парк шкільних автобусів складає 103 одиниці, що становить 25% від існуючої потреби. Незважаючи на те, що майже 100% учнів пільгового контингенту і початкової школи забезпечені безкоштовним харчуванням, суттєвих фінансових вкладень потребує переоснащення існуючої інфраструктури шкільних їдалень, оновлення обладнання харчоблоків.

Відсутність у 262 шкіл централізованого водопостачання та каналізації, наявність у 206 закладах пічного опалення, необхідність проведення капітальних ремонтів внутрішніх систем опалення та котелень у частині закладів освіти актуалізує заходи, пов'язані з переходом на енергозберігаючі технології їх утримання, а у сільській місцевості – автономізації систем теплозабезпечення, водопостачання, каналізації, створення належних санітарно-гігієнічних умов.

Майже 27% педагогічних працівників мають пенсійний і передпенсійний вік. Недостатньо уваги надається створенню належних побутових умов учителів, у тому числі молодих спеціалістів. Черга на отримання житла складає 758 чоловік.

Існуюча впродовж багатьох років структура бюджетних видатків на освіту (80% - заробітна плата, 8% - оплата комунальних послуг, 6% - харчування, 6% - інші видатки) не дозволяє забезпечити належний рівень гарантованого чинним законодавством процесу підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних кадрів, що в умовах реформування галузі є однією з необхідних умов успішності реформи.

Інтернатні заклади

В області функціонує 40 інтернатних закладів, в яких навчаються, виховуються та утримуються 6922 вихованців, з них 1925 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

В усіх інтернатних закладах створено умови для навчання, виховання, лікування, здійснення корекційно-відновлювального процесу і відпочинку дітей, налагоджено 4-х разове харчування (в санаторних загальноосвітніх закладах - 5-ти разове). Протягом останніх років помітно зміцнила матеріально-технічна база інтернатних закладів

Для реалізації державних гарантій і конституційних прав дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування та дітей з обмеженими можливостями у мережі шкіл-інтернатів проведено реорганізацію і перепрофілювання закладів відповідно до потреб дітей, створено навчально-виховні комплекси, дитячий будинок змішаного типу тощо.

Відповідно до Державної цільової соціальної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в інтернатних закладах створюються умови виховання дітей наближених до сімейних та родинних.

Для забезпечення якісного доступу до знань дітей з вадами фізичного та (або) розумового розвитку в спеціальних інтернатних закладах створено умови для реалізації державного стандарту спеціальної освіти та створення освітнього реабілітаційного простору для дітей з особливими потребами.

З 2006-2007 навчального року чотири спеціальні загальноосвітні школи-інтернати для дітей з вадами фізичного розвитку (Одеська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат №91 I-III ступенів для глухих дітей, Одеська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат №93 I-III ступенів для сліпих дітей, Одеська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат №87 I-II ступенів для слабозорих дітей, Одеська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат №97 I-II ступенів для дітей зі зниженим слухом) стали учасниками експериментальної роботи з апробації корекційно-реабілітаційного обладнання.

В області напрацьований досвід з питань працевлаштування випускників із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів. Зазначені випускники забезпечуються визначеними законодавством матеріальною та грошовою допомогою та зараховані на подальше навчання поза конкурсом.

Позашкільна освіта

Позитивні тенденції відновлення мережі позашкільних закладів та збільшення їх контингентів (рівень охоплення – 32,2%) суттєво стримуються відсутністю нормативного фінансування цієї освітньої ланки. Дотаційність більшості місцевих бюджетів за відсутності підтримки з боку держави не дає можливості органам місцевого самоврядування належним чином виконувати власні повноваження щодо утримання і розвитку позашкільля.

Зважаючи на важливу роль цієї освітньої ланки у вирішенні проблем, пов'язаних із негативними проявами в молодіжному середовищі (наркоманія, злочинність,

алкоголізм, тютюнопаління тощо), відновлення інфраструктури позашкільля потребує першочергових зусиль.

Професійно-технічна освіта

Мережа існуючих закладів достатня і заповнена учнями на 72% від їх проектної потужності, що обумовлено демографічними чинниками. Державне фінансування упродовж багатьох років здійснюється на рівні 60% від існуючої потреби та включає в себе видатки у повному обсязі на заробітну плату, стипендії, харчування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, частково – на оплату комунальних послуг.

Дефіцит бюджетних видатків училища покривають, у міру своїх можливостей, коштами від власної виробничої діяльності. Однак, застаріле обладнання і техніка, що є у розпорядженні училищ, обумовлюють її низький економічний ефект.

Уникнення подальшої деградації системи професійно-технічної освіти може відбутись лише за рахунок спільних зусиль як держави, так і роботодавців регіонального ринку праці, спрямованих на технічну і фінансову підтримку училищ.

Вища освіта

Вищі навчальні заклади Одещини забезпечують фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку спеціалістів різних освітньо-кваліфікаційних рівнів для всіх соціальних сфер регіону. Характерна для останніх років тенденція розширення міжнародних контактів ВНЗ сприяє інтеграції вітчизняної освіти до європейського наукового співтовариства, створює умови для впровадження нових освітніх технологій, що підвищує рівень фахової підготовки випускників, якість науково-дослідних робіт, розширює можливості залучення іноземних інвестицій у різноманітні програми та фонди.

Охорона здоров'я

В області на сьогодні функціонують 1030 закладів охорони здоров'я, з яких 957 закладів утримуються за рахунок коштів місцевого бюджету, в тому числі для забезпечення медичної допомоги населенню сільської місцевості діють: 582 фельдшерсько-акушерських пунктів, 36 сільських дільничних лікарень, 25 центральних районних лікарень, 2 районні лікарні, 138 сільських лікарських амбулаторій, 38 відділень швидкої медичної допомоги, 40 жіночих консультацій. Крім того, спеціалізовану допомогу населенню сільських адміністративних районів надають 25 обласних лікувально-профілактичних закладів (обласна клінічна лікарня, обласна дитяча клінічна лікарня, мережа протитуберкульозних (3), психіатричних (6), шкірно-венерологічних (3) закладів, обласні онкологічний, ендокринологічний, кардіологічний диспансери, обласна стоматологічна поліклініка, 2 обласних госпіталі і 3 спеціалізовані відділення для інвалідів Великої Вітчизняної війни, обласний центр профілактики СНІДу).

В області також функціонують 4 будинки дитини на 665 місць та 2 дитячі санаторії на 330 місць, в тому числі 130 для хворих на туберкульоз. Потужність

стаціонарних закладів складає станом на 01.01.2006 року 19470 ліжок, потужність амбулаторно-поліклінічних закладів - 41,4 тисяч відвідувань у зміну.

Забезпеченість ліжками - 81,5% на 10 тисяч населення, при середньому показнику по Україні – 88,5% (встановлений норматив – 80 ліжок на 10 тисяч чоловік).

Між тим, незважаючи на розгалужену мережу медичних закладів, стан здоров'я населення та демографічна ситуація в області є незадовільною.

Показник народжуваності в області на 1000 населення становить 9,9‰, а смертність – 16,7 ‰, природний рух населення залишається негативним і становить 6,8 ‰. Негативну роль в цьому відіграє і все більше зростання патологічних пологів, доля яких досягає 54,3% (2004 рік – 58,6%). Лише 35% дітей можна назвати здоровими.

Майже 40% призовників визнані повністю непридатними до військової служби. Серед дорослого населення спостерігається тенденція до збільшення первинної захворюваності на захворювання системи кровообігу, яка зросла на 2,6%, злоякісні новоутворення – 9,9%, цукровий діабет – 9,5%, хвороби нервової системи – 3,0%.

Зростає розповсюдження інфекційних хвороб, у тому числі ВІЛ/інфекції/СНІДу, який зріс у порівнянні з 2004 роком на 10,4 %. Стабілізувався, але залишається високим, показник розповсюдження захворювання на туберкульоз.

Спостерігається тенденція збільшення втрат населення в працездатному віці, які склали у 2004 році – 28%, у 2005 році – 28,2% від загального числа померлих.

З метою підвищення рівня та доступності амбулаторної медичної допомоги населенню впроваджується надання медичної допомоги на засадах загальної практики/сімейної медицини. В поточному році діє 138 амбулаторій. За цей період пройшли спеціалізацію 70 лікарів та 30 працівників з середньою медичною освітою.

Культура

Розгалужена мережа закладів культури і мистецтва Одеської області становить 1724 установи, з них 22 – обласного підпорядкування: 7 театральних-видовищних підприємств, 3 обласні бібліотеки, 4 центри національних культур, 6 музеїв, 2 навчальні заклади культури і мистецтва; 1702 – міські та районні: 835 бібліотек, 774 клубних закладів, 25 музеїв та 68 шкіл естетичного виховання.

Книжкові фонди обласних та масових бібліотек нараховують понад 14 млн. примірників. В області збережено систему централізованого комплектування масових бібліотек, що дозволило збільшити бібліотечні фонди у порівнянні з попередніми роками.

У колекціях Одеських обласних музеїв (історико-краєзнавчого, художнього, літературного, західного і східного мистецтва) зосереджено понад 675 тис. експонатів, що становить 7 відсотків усього музейного фонду України. Кількість відвідувачів обласних музеїв щорічно становить близько 1 млн. глядачів.

В області діють також 215 громадських історико-краєзнавчих музеїв, експозиції яких налічують понад 16 тисяч предметів.

Сьогодні в Одесі функціонують 6 театрів та 1 обласна філармонія. За кількістю театрів, що утримуються за рахунок бюджетних асигнувань, це другий показник в Україні після Києва. У 2005 році театральньо-видовищними закладами було показано 1962 вистави та концерти, які відвідало 129,9 тис. глядачів.

Одеська область – одна з небагатьох областей України, де збережені та працюють 16 районних (міських) кінотеатрів, 305 сільських кіноустановок, фільмофонд, яким опікується Одеське обласне орендне підприємство “Кіновідеопрокат”, налічує 17,5 тис. художніх, документальних та інших стрічок.

У клубних закладах області діють 3251 аматорський колектив, понад 500 національних колективів художньої самодіяльності різних жанрів.

На підтримку та розвиток культур національних спільнот спрямовано діяльність обласних центрів національних культур: центру української культури в м. Одесі, науково-методичного центру болгарської культури в м. Болград, центрів національних культур в Ізмаїльському та Ренійському районах.

В області функціонують 68 шкіл естетичного виховання (59 – у містах, 9 – на селі), з них: музичних шкіл – 49, художніх шкіл – 5, шкіл мистецтв – 10, 1 школа духових інструментів, 1 хореографічна школа, школа хорового мистецтва – 1. Початковою мистецькою освітою охоплено 14 тис. 779 учнів.

Міжнаціональні відносини

Національні спільноти для задоволення освітніх, культурних та інформаційних потреб, збереження самобутності своєї культури створюють громадські організації національно-культурного спрямування. Кількість таких організацій з кожним роком зростає.

З метою гармонізації міжнаціональних відносин, задоволення національно-культурних потреб представників різних етносів основними напрямками діяльності в етнополітичній сфері визначено:

- впровадження державної політики збереження та забезпечення гармонійного розвитку всіх національностей; розвиток української та національних мов;
- забезпечення інформаційного простору мовами національних спільнот;
- сприяння національно-культурним товариствам у випуску друкованих видань рідною мовою;
- сприяння науковим дослідженням з етнонаціональних, міжетнічних відносин.

Релігійна ситуація

На сьогодні в області діють 1139 релігійних громад 50-ти конфесій та напрямків.

Основні напрямки у релігійній сфері спрямовуються на:

- сприяння неухильному дотриманню принципу відокремлення церкви від держави, створенню рівних умов для діяльності релігійних організацій, недопущення чинення на них тиску;

- сприяння зміцненню взаєморозуміння між релігійними організаціями різних віросповідань, створенню конструктивного діалогу між ними, подоланню міжправославного протистояння, утвердженню в релігійному середовищі миру і злагоди, недопущення розпалювання міжнаціональної та міжконфесійної ворожнечі;

- надання всебічної підтримки релігійним організаціям області щодо розвитку їх соціально значущої діяльності, реалізації добродійних та милосердницьких проектів і програм;

- залучення релігійних організацій різних конфесій до реалізації регіональних та обласних програм щодо всебічного розвитку молоді та підростаючого покоління, охорони здоров'я, протидії розповсюдженню туберкульозу, ВІЛ-інфекції та інших тяжких захворювань;

- проведення спільних заходів органів виконавчої влади, місцевого самоврядування і релігійних організацій щодо надання допомоги дітям, які залишились без батьківського піклування, дітям інвалідам, багатодітним сім'ям.

Екологія. Техногенна безпека

Природоохоронні території області представлені територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, водно-болотними угіддями, залишками степових ділянок, лісовими масивами, водоохоронними зонами водойм, а також зарезервованими для подальшого заповідання цінними природними територіями.

Частка заповідних територій становить 3,026 % (100,9 тис.га) від загальної площі області (в Україні - 4,2 %) і включає 116 територій та об'єктів, з яких 14 мають загальнодержавне значення та 102 – місцеве, у тому числі Дунайський біосферний заповідник, Одеський Зоопарк, Одеський ботанічний сад, регіональні ландшафтні парки „Ізмаїльські острови” та „Тилігульський”, 34 заказники, 22 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, 50 пам'яток природи і 4 заповідних урочища.

В області знаходиться 8 з 22 водно-болотних угідь України, що мають міжнародний статус і охороняються міжнародними конвенціями.

Розвідані попередньо чи оцінені прогнозно понад 160 родовищ твердих корисних копалин (піски, суглинки, гравій, галька, граніти, вапняк, нафта, природний газ, залізна руда, фосфорити, кольорові метали, золото, кам'яне та буре вугілля, лікувальні грязі та ін.), але основна частина розвіданих родовищ знаходиться на орних землях.

Окрім того, налічується 2 техногенних родовища корисних копалин, запаси яких оцінені прогнозно. Це золошлаковідвали Молдавської ДРЕС та залишки нафтопродуктів під територією ВАТ “ЛУКОЙЛ - Одеський НПЗ”.

Стан техногенно-екологічної безпеки на території Одеської області залишається складним. На території області розташовано 85 підприємств, що виробляють, застосовують у технологічному процесі або зберігають небезпечні хімічні речовини, 490 вибухо-пожежонебезпечних об'єктів, 1 радіаційно-хімічно-небезпечний об'єкт та 1 радіаційно-небезпечний об'єкт. Загалом – 577 потенційно небезпечних об'єктів.

В Одеській області існує внутрішньо обласна система оповіщення Цивільної оборони області, яка створена та введена в експлуатацію на початку 60-х років минулого сторіччя. Зазначена система у моральному та технічному планах застаріла та відпрацювала свій ресурс. Досвід відповідних сил і служб іноземних країн під час виникнення (загрози виникнення) НС вказує на надвелику важливість питання своєчасного оповіщення населення про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій та надання рекомендацій щодо подальших дій у таких випадках.

Важливим на сьогоднішній день залишається питання захисту населених пунктів області від шкідливої дії вод. Викликає занепокоєння стан захисних протиповенемих споруд на українській ділянці р. Дунай. Продовжуються зсувні процеси вздовж морського узбережжя та на окремих ділянках лиманів і річок, що розташовані на території області.

Особливе занепокоєння викликає загибель людей у надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру. Протягом 2003-2005 років у надзвичайних ситуаціях на території області загинула 1481 людина (із них 92 дитини) та постраждали 907 (із них 112 дітей). Завдано значної матеріальної шкоди господарському комплексу області. Особливо небезпечними надзвичайними ситуаціями є пожежі, яких щорічно виникає до 3000, внаслідок яких гине до 300 осіб та прямі збитки становлять до 10 млн. грн. До 80% пожеж виникає в сільській місцевості.

Водозабезпечення

Питне водопостачання області майже на 72% забезпечується за рахунок поверхневих вод. Тому якість води у поверхневих водних об'єктах є вирішальним чинником санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Загальний річковий стік поверхневих вод в області становить близько 208,52 куб. км на рік середньої водності, з яких лише 0,46 куб. км формуються в межах області.

Питомі середньорічні ресурси місцевого стоку складають 0,183 тис. куб. м на одного жителя або 13,8 тис. куб. м на 1 кв. км території. Водночас більшість басейнів річок можна віднести до забруднених та дуже забруднених. Поверхневі джерела, що придатні для господарсько-питного водопостачання, – це ріки Дністер та Дунай, які протікають вздовж кордонів області, отже, вони віддалені від основних споживачів води.

Водопроводи, що одержують воду з поверхневих джерел, це:

- з ріки Дністер – Одеський водопровід, який подає 600-650 тис. куб. м води на добу;
- з ріки Дунай – до 4 тис. куб. м води на добу одержує м. Кілія та до 1 тис. куб. м на добу м. Вилкове;
- з озера Ялпуг – до 4 тис. куб. м на добу одержує м. Болград;
- з каналу Дунай-Сасик – с.Приморське Кілійського району;
- з р.Дунай – Кілійський груповий водопровід та Татарбунарський груповий водопровід (продовжується будова).

Всі інші населені пункти користуються водою з підземних джерел та привізною водою.

За умовами водозабезпеченості і водоспоживання область можливо розподілити на три регіони – північний, центральний та південний.

Північний регіон, до складу якого відносяться 14 районів, є найбільш забезпеченим розвіданими запасами питних підземних вод, які на сьогодні складають від 70 до 100% від необхідних потреб у воді населених пунктів, розміщених на півночі області. Вода з артезіанських свердловин в більшості північних районів, за окремими винятками, відповідає нормативним вимогам на питну воду.

Центральний регіон, до складу якого входять міста обласного значення – Одеса, Іллічівськ, Теплодар, Южне, Білгород-Дністровський та три райони (Біляївський, Овідіопольський, Комінтернівський), одержує воду з Одеського водопроводу і частково – до 10 тис. куб. м на добу – з підземних джерел. Підземні родовища питної води в центральному регіоні малопродуктивні і не здатні повністю забезпечити потреби у господарсько-питному водопостачанні цього регіону.

Рівень водопідготовки на очисних спорудах Одеського водопроводу в цілому по основних показниках забезпечує досягнення нормативних вимог для води питної якості, за винятком надійного видалення ротавірусних бактерій, які періодично спостерігаються у річці Дністер.

Південний регіон, до складу якого входять 9 районів у міжріччі Дністра та Дунаю, найменш забезпечений підземними водами питної якості. Майже на всій цій території підземні води не відповідають державному стандарту на питну воду через високий вміст розчинених солей та різних домішок.

Значна частина водопровідно-каналізаційних очисних споруд області, насосних станцій та насосних агрегатів відпрацювала нормативний строк експлуатації, що призводить до підвищених витрат електричної енергії та збільшення собівартості перекачування води і стоків. В аварійному стані перебуває близько 1,5 тис. км водопровідних мереж, що становить 47% їх загальної довжини та 0,7 тис. км каналізаційних мереж або більше 52% їх загальної довжини, витoki з яких, крім вторинного забруднення водопровідної води стічними водами, обумовлюють підтоплення територій населених пунктів. Питомі норми водоспоживання в обласному центрі та більшості міст обласного значення перевищують аналогічні показники розвинутих країн у 1,5-3 рази і становлять понад 300 л на одну особу за добу, а втрати в системах водопостачання сягають 40% та більше.

Будівельні норми і правила, стандарти на питну воду і методики визначення якісних показників у сфері питної води та питного водопостачання недосконалі. Відповідно до цього потребує вдосконалення й наявна в регіоні лабораторна база контролю якісних показників питної води.

Територія Одеської області за природною зволоженістю перебуває у несприятливих для сільськогосподарського виробництва кліматичних умовах. Невелика кількість опадів при значному надходженні теплових ресурсів призводить до того, що ведення землеробства знаходиться на межі постійного ризику, а врожайність культур коливається в широких межах. Для зменшення негативного впливу кліматичних умов в області було побудовано меліоративні системи та ділянки на площі 252,9 тис. га. Меліоративні землі області, займаючи приблизно десяту частину сільгоспугідь області, забезпечували у 1986-1990 роках виробництво більш, ніж 40% кормів, 80% овочів, 100% рису і понад 20% зернових культур, вирощуваних сільськогосподарськими підприємствами від всієї валової сільськогосподарської продукції області. У 2007 році план поливу складає 67,63 тис. га, підписано та укладено договорів на площу 69,7 тис. га. Станом на 3 вересня 2007 року полито фізичної площі 55,6 тис. га, виконано 126 тис. гектарополивів, з них затоплено рису 2,6 тис. га. Подано води споживачам 102,9 млн. куб. м.

II. Основні проблеми розвитку економіки та соціальної сфери області

Аналіз соціально-економічного становища регіону за період 2001-2005 років та тенденції розвитку основних галузей народногосподарського комплексу і сфер діяльності населення вказують на наявність низки проблем, які стримують досягнення більш високого рівня життя населення.

Транспортна система області в основному спроможна забезпечити пропуск зростаючого обсягу транзитних перевезень. Проте невідповідність показників транзитних перевезень міжнародним вимогам щодо швидкості, неперервності, цілості вантажів, тарифів і цін на послуги значно стримує зростання обсягів.

Основні причини, що стримують розвиток транзиту вантажів в Україні, полягають у відсутності автотранспортної інфраструктури (достатньої кількості якісних автомобільних доріг та залізничної мережі), невпорядкованості системи контролю вантажів на кордоні та справляння зборів, високій вартості послуг, що надаються митними брокерами, контрольними службами і транспортними терміналами, численних бюрократичних перепонах при оформленні транзитних перевезень, низькій швидкості доставки вантажів, браку комплексного, у тому числі інформаційного, обслуговування на шляху транзиту, відсутності комплексу правових актів, що регулюють транзитні перевезення та їх експедиційне обслуговування.

Автотранспортна інфраструктура

У транспортній системі країни та країн близького зарубіжжя автодорога державного значення “Обхід м. Одеси” має важливе значення як з’єднуюча магістраль, практично, всіх напрямків руху що забезпечує, через автодороги, які її перетинають, вихід транспортних потоків до Чорноморських (мм. Одеса, Миколаїв, Херсон, Іллічівськ); Придунайських портів (мм. Вилкове, Кілія, Ізмаїл, Рені) у Причорноморську

курортну зону. Автомобільна дорога на всій протяжності співпадає з напрямком відгалужень міжнародних транспортних коридорів:

- ЄАТК (Євроазіатський) – Одеса-Миколаїв-Херсон-Джанкой-Керч;
- ЧЕС (Причорноморські країни) – Рені-Ізмаїл-Одеса-Миколаїв-Херсон-Мелітополь-Бердянськ-Маріуполь-Новоазовськ.

Завдяки цьому забезпечується можливість найбільш оптимального та економічного виходу автомобільного транспорту на маршрути Придунайських, Балканських та Південно-європейських країн.

Одним з проблемних залишається питання завершення реконструкції автодороги “Обхід м. Одеси” з доведенням її до параметрів I категорії. Головним завданням реконструкції та будівництва нової ділянки до примикання з автодорогою М-14 Одеса-Мелітополь-Новоазовськ є розширення її проїзної частини та виведення автотранспорту за межі мільйонного міста.

У міжнародній транспортній системі автодорога М-15 Одеса-Рені займає важливе значення. По всій протяжності співпадає з міжнародним транспортним коридором ЧЕС (Причорноморські країни) Рені-Ізмаїл-Одеса-Миколаїв-Херсон-Мелітополь-Новоазовськ. Автодорога проходить по території України та Молдови. Ділянки по Молдові (с. Паланка, м. Вулканешти) не користуються популярністю у перевізників. Для обходу цих ділянок рух здійснюється по місцевим дорогам.

Транспортний зв'язок з 9-ма районами області, розташованими між р. Дунай та Дністровським лиманом, викликає у керівництва області занепокоєння. Цей регіон з'єднаний з територією України одним залізничним та одним автомобільним переходом через аварійний міст, у гирлі лиману в смт. Затока. На автомобільній дорозі місцевого значення Одеса – Затока – Білгород-Дністровський – Монаші – (М-15), по якій здійснюється зв'язок з регіоном через аварійний міст (загальна протяжність 104,57 км), інтенсивність руху складає 17545 автомобілів на добу і потребує переведення в I-шу категорію на ділянці км 8+800 – км 81+650 протяжністю 72,85 км.

Автомобільна дорога проходить через населені пункти: с. Прилиманське, с. Нова Долина, с. В.Долина, с. Барабой, смт. Овідіополь, с. Роксолани, с. Кароліно Бугаз, смт Затока, с. Прибережне, с. Салгани протяжністю 32,67 км. Існуюча забудова не дає змоги виконати реконструкцію автодороги за старим напрямком.

Необхідно будівництво нової автомобільної дороги I-ї технічної категорії в обхід населених пунктів, а старий напрямок використовувати для місцевих перевезень.

Другий автомобільний зв'язок по автомобільній дорозі “Одеса – Рені” знаходиться осторонь від основного транспортного потоку, проходить по території держави Молдова (перехід 7,8 км. с.Паланка) та не користується популярністю у перевізників, не є перспективним та не може бути постійним, гарантованим. Автомобільна дорога “Одеса – Рені (М-15)” по своїм параметрам в основному відповідає II-III категорії. На ділянці, що проходить через плавні р. Дністер км 40 – км

56, елементи плану дороги не відповідають навіть параметрам IV категорії. Траса дороги вкрай звивиста, з переходом однієї кривої у наступну при радіусах від 50 м до 150 м, міст через р. Дністер на км 39+641 з габаритом $\Gamma=7,0$ м довжиною 226 м має недостатню вантажопідйомність та потребує термінової перебудови.

При доведенні параметрів автодороги до існуючих вимог для доріг II категорії в обхід території Молдови необхідно виконати реконструкцію автодороги на ділянці км 37 – км 64, протяжністю 27 км, з будівництвом нового мосту через р. Дністер з проходженням автодороги по плавням у верхів'ї заповідної зони Дністровського лиману, протяжністю 22 км. Ґрунти плавнів – слабкі мулкуваті, потужністю 24 – 30 м. У плавнях розташована велика кількість каналів, ставків, що, безумовно, приведе до технічного рішення проходу плавнів мостом протяжністю 22 км і не зніме необхідності реконструкції до параметрів I категорії а.д. “Одеса – Б.Дністровський – Монаші”.

Для забезпечення виходу через Румунію на Європу та Близький Схід, враховуючи перспективну інтенсивність руху до 36 тис. автомобілів на добу, є необхідність будівництва автодороги Одеса-Рені за новим напрямком по параметрам I категорії, загальною протяжністю 304 км.

Залізничний транспорт

Неузгодженість у формах технічної взаємодії морських портів і залізниць в питаннях комплексного розвитку інфраструктури є причиною диспропорції в їх пропускних спроможностях, що призводить до значного скупчення вагонів з вантажами на передпортових та портових залізничних станціях та портах, а також до невикористання потужностей перевантажувальних комплексів. Так, на початок 2002 року технічні можливості портів з навантаження - розвантаження вагонів перевищували технічні можливості припортових станцій з приймально-сортувальних операцій і операцій подачі вагонів на 10-15 %. Зазначена ситуація призводить також до накопичення покинутих потягів на віддалених підходах до портів, дефіциту спеціалізованого рухомого складу та конвенційної заборони на навантаження певних видів вантажів в напрямку портів. Особливо гостро це відчувається під час сезонних піків перевезень, коли спостерігається різке зростання представлених до перевезень вантажів однієї групи (зернові) або збільшення часу обробки вагонів у зв'язку із погодними умовами (нафта, вугілля).

Водний транспорт

Для повноцінної інтеграції транспортного комплексу Українського Придунав'я у сьомий МТК необхідним є вирішення проблеми пропуску суден у сполученні Дунай-Чорне море. Втрата Україною власного судового ходу з Чорного моря в нижній частині Дунаю у середині 90-х років привела до різкого послаблення її позицій як транзитної держави і активного учасника міжнародного транспортного коридору № 7.

Разом із вирішенням проблеми судового ходу для закріплення позицій України у сьомому транспортному коридорі потребує прискореного оновлення транспортний флот

Українського Дунайського пароплавства та розвиток потужностей морських портів Рені, Ізмаїл та Усть-Дунайськ.

До основних проблем технічно-технологічного характеру, що стримують розвиток перевезень через морські порти регіону, слід віднести: зношеність об'єктів портової інфраструктури (гідротехнічні споруди), перевантажувального обладнання та суден портофлоту, недостатня кількість спеціалізованих перевантажувальних комплексів, низький рівень розвитку залізничної інфраструктури в портах та на підходах до них, недостатня узгодженість транспортних технологій із складськими і митними технологіями, низький рівень інформатизації транспортного процесу та інформаційної взаємодії із суміжними видами транспорту.

Поява у сфері зовнішньоторговельних і транзитних перевезень нетрадиційних видів вантажів, входження Одеської області та України у мережу МТК потребує розвитку відповідних потужностей перевантажувальних комплексів та інфраструктури морських торговельних портів, у тому числі колійного господарства портів і залізничних станцій, що їх обслуговують.

Для підвищення ефективності роботи морських транспортних вузлів з урахуванням розбудови національної мережі міжнародних транспортних коридорів потребують вирішення проблеми забезпечення збалансованого розвитку інфраструктури морських торговельних портів і припортових залізничних станцій.

На **рибопереробних підприємствах** спад виробництва зумовлений скороченням обігових коштів і кількості сировини, старінням активної частини основних виробничих фондів, різким зниженням купівельної спроможності населення. Вкрай недостатньо використовується виробничий потенціал рибопереробних підприємств. Знижується рівень матеріально-технічного забезпечення рибного господарства області. В останні роки нормативно-правова база, яка регламентує діяльність рибпромислового комплексу, не дозволяє розвиватися галузі і більшість рибпромислових суден реєструються за кордоном.

У **промисловому комплексі** існують проблеми, що зумовлені такими чинниками:

- низьким рівнем переробки та високою ресурсозатратністю виробництва, недостатньою потужністю фінансово-кредитної системи, великим загальним податковим навантаженням та недосконалим нормативно-правовим забезпеченням;

- недостатньо платоспроможний внутрішній ринок промислової продукції;

- зростання цін на металосировину та енергоносії суттєво впливає на фінансові показники роботи підприємств машинобудування та металургії і конкурентоспроможність продукції підприємств галузі.

Через наявність боргів порушені справи про банкрутство державних підприємств або з державною часткою майна: АТ МВО "Оріон", ВАТ ХК "Краян", ДП "Біопром – Одеса" та ВАТ "Одеський завод "Центролит". Розглядаються справи про банкрутство,

введено процедури санації, керують арбітражні управляючі, однак, не впроваджуються процедури санації підприємств.

Основними проблемами, що стримують розвиток інфраструктури є:

- **Відсутність генеральних планів** розвитку населених пунктів та нерівномірність вкладання інвестицій по адміністративно-територіальних одиницях області.

- **Енергетична залежність регіону**, особливо його південної частини.

Енергозабезпечення південно-західної частини Одеської області сьогодні здійснюється через енергосистему Республіки Молдова. Дев'ять районів з розвинутою транспортною інфраструктурою та сільськогосподарською спеціалізацією, в яких проживає чверть населення області, зв'язані з енергосистемою України лише однією лінією електропередач напругою 110 кВт, яка забезпечує навантаження лише 25 % від рівня потреб регіону. Тому сьогодні виникла необхідність оперативного вирішення питання про незалежне, стабільне енергозабезпечення південно-західної частини області. Географічні умови регіону (це озера, перепади) не дозволяють будувати нові електромережі, які б зв'язали райони з опорними точками ВАТ "ЕК "Одесаобленерго".

- **Проблеми водозабезпечення, водовідведення та газифікації населених пунктів.**

Значна частина водопровідно-каналізаційних очисних споруд області, насосних станцій та насосних агрегатів відпрацювала нормативний строк експлуатації, що призводить до підвищених витрат електричної енергії та збільшення собівартості перекачування води і стоків. В аварійному стані перебуває близько 1,5 тисяч кілометрів водопровідних мереж, що становить 47 відсотків їх загальної довжини та 0,7 тис. кілометрів каналізаційних мереж або більше 52 відсотків їх загальної довжини, витoki з яких, крім вторинного забруднення водопровідної води стічними водами, обумовлюють підтоплення територій населених пунктів. Питомі норми водоспоживання в обласному центрі та більшості міст обласного значення перевищують аналогічні показники розвинутих країн у 1,5-3 рази і становлять понад 300 літрів на одну особу за добу, а втрати в системах водопостачання сягають 40 відсотків та більше.

Тарифи на послуги питного водопостачання та водовідведення для населення не відшкодовують витрат на їх виробництво, не враховують інвестиційної складової, що обумовлює збитковість функціонування галузі в цілому та поступовий її занепад.

Основні проблеми агропромислового комплексу:

- скорочення обсягів виробництва продукції тваринництва;
- спад поголів'я худоби та птиці;
- недостатнє законодавче забезпечення реформ у агропромисловому комплексі.

Така складна ситуація зумовлена збитковістю виробництва усіх видів тваринницької продукції, насамперед, через несприятливу цінову ситуацію на ринку продукції тваринництва, відсутністю незалежної державної підтримки галузі,

незбалансованістю попиту і пропозиції, низьким рівнем внутрішнього споживання, а також недостатньо розвиненою ринковою інфраструктурою.

Крім того, важливою проблемою є комплексний розвиток сільських територій.

За останні роки інфраструктура сільських населених пунктів не оновлювалася, кошти на її утримання надавалися в обмежених обсягах. Як наслідок цього - сьогодні потребують відродження окремі об'єкти культури, охорони здоров'я, освіти, транспортна інфраструктура.

Недостатньо ефективного використання туристично-рекреаційного потенціалу зумовлено недосконалістю існуючої структури управління галуззю на державному та місцевому рівнях, відсутністю законодавчо врегульованого механізму фінансування розвитку туристично-рекреаційної та курортної галузі на державному та обласному рівнях, необхідністю визначення та затвердження на законодавчому рівні єдиних умов провадження діяльності на ринку туристичних послуг, відсутністю наукового супроводу щодо економічної та соціальної ефективності дії чинного законодавства України, регламентуючого туристично-курортну галузь тощо.

Загальними проблемами функціонування малого бізнесу на регіональному рівні є обтяжлива процедура отримання дозвільних документів, неналежна поінформованість діючих підприємців, а особливо підприємців-початківців щодо умов та способів ведення підприємницької діяльності, новітніх технологій, інноваційних розробок удосконалення виробництва, відсутність інформації щодо проектів та рішень місцевих органів влади, що регламентують підприємницьку діяльність.

Відсутні сталі механізми співпраці бізнесу та влади, які будуть спрямовані на розвиток підприємництва, розвиток громад, побудови громадського суспільства.

На сьогоднішній день існує низка значних **проблем в екологічній сфері:**

- погіршення екологічного стану річок Дунай та Дністер;
- погіршення стану малих та середніх річок;
- забруднення підземних вод пестицидами, нітратами та нітритами;
- незадовільний технічний стан очисних споруд;
- деградація приморських рекреаційних зон, унікальних пляжів;
- прогресуюче підтоплення територій Одеської області;
- низька забезпеченість заповідними територіями (3,0 % від загальної площі області);
- деградація природних екосистем, що не увійшли до складу природно-заповідного фонду області (Будацький, Хаджибейський, Куяльницький, Тузлівська група лиманів та інші лимани), які мають дуже велику рекреаційну та біосферну цінність;
- поширення зсувних процесів;
- екологічний стан місць розташування військових об'єктів на території області;
- висока розорюваність сільськогосподарських угідь;
- погіршення стану запасів водних живих ресурсів;
- низький рівень розвитку зеленого господарства у населених пунктах;

- відсутня схема регіональної екологічної мережі;
- побудовані на початку 60-х років минулого століття міжгосподарські зрошувальні системи технічно та морально застаріли, мають значні фільтраційні втрати води, що призводить до погіршення екологічного стану земель в зоні їх дії. На сьогодні знос об'єктів водогосподарського комплексу складає більш 65%. Враховуючи, що останні площі зрошувальних земель вводились в експлуатацію наприкінці 80-х років минулого століття, термін дії сталевих трубопроводів вже вичерпався, а азбестоцементові трубопроводи, які майже не використовувались в період кризового стану, вийшли з ладу та потребують заміни або реконструкції. Насосно-силове та електротехнічне обладнання в основному також потребує заміни. За матеріалами інвентаризації зрошувальних земель 2003 року, тільки 71,9 тис. га можуть реально поливатись, а 136,9 тис. га потребують реконструкції. Ці землі можуть почати втрачати свій ресурсний потенціал;
- перевантаженість та невідповідність сучасним екологічним нормам та технологіям утилізації відходів існуючих у регіоні сміттєзвалищ.

Низький рівень розвитку соціальної інфраструктури та недосконалість системи соціального захисту населення – це наслідок нерозв'язаних **проблем соціальної сфери**.

Однією з найважливіших проблем розвитку області є проблема ефективного використання **трудових ресурсів**. Питання легалізації найманої робочої сили дадуть підстави уникнути проблеми “тіньової зайнятості”, а головне – забезпечити соціальний захист працівників, які на теперішній час отримують заробітну платню у “конвертах”, не беруть участь у формуванні пенсійних та страхових фондів.

У галузі освіти діюча мережа дошкільних навчальних закладів не відповідає вимогам чинного законодавства і потребує суттєвого розширення як за рахунок будівництва нових закладів, особливо у містах, так і відновлення роботи не діючих, переважно у сільській місцевості, та збільшення кількості навчально-виховних комплексів “загальноосвітня школа – дошкільний навчальний заклад”. Загострюється проблема забезпечення дошкільної освіти для дітей з вадами розвитку.

Розвиток загальної середньої освіти стримує низький рівень запровадження сучасних інформаційних технологій (37 учнів на 1 комп'ютеризоване місце), незадовільний стан матеріально-технічної та навчально-лабораторної бази. 33 % шкіл знаходяться у пристосованих приміщеннях, значна частина яких потребує капітальних ремонтів. Потребує завершення розпочате у різні роки будівництво 34 загальноосвітніх навчальних закладів. Необхідне будівництво нових шкіл у мм. Одеса, Ізмаїл, Іллічівськ.

Відсутність належних санітарно-гігієнічних умов у школах - 206 шкіл мають пічне опалення, 262 школи області не мають централізованого водопостачання та каналізації – потребує проведення капітальних ремонтів внутрішніх систем опалення і котелень та систем водозабезпечення.

Через низький соціальний статус педагогічних кадрів наявна тенденція їх старіння.

Потребує суттєвого реформування система професійно-технічної освіти - це технічне переоснащення майстерень і лабораторій, розробка нових навчальних програм, підручників, посібників.

Головні проблеми вищої школи на довгострокову перспективу пов'язані із необхідністю реформуванням змісту і форм навчання у контексті Болонського процесу, що має здійснити значний вплив на прискорення технологічного розвитку та економічного стану країни.

Однією з основних проблем у забезпеченні **охорони здоров'я** є низький рівень бюджетного фінансування, що вимагає постійного напруження в пошуку раціонального використання коштів, а саме скорочення потужностей діючих стаціонарних закладів, впровадження стаціонарзамінювальних технологій та залучення позабюджетних коштів.

Протягом 10 останніх років число ліжок у стаціонарах лікувальних закладів скоротилося на 3990 ліжок, а число посад працівників в закладах охорони здоров'я області зменшилося за цей час на 5544 штатних одиниць.

Ряд невирішених проблем має сфера культури:

- незадовільна матеріально-технічна база бібліотек, особливо на селі. Так, із загальної кількості бібліотек 318 потребують поточного ремонту, 182 – капітального, недостатня увага приділяється забезпеченню бібліотек сучасним обладнанням;

- недостатнє фінансування музеїв. Потребує оновлення музейне обладнання, не вистачає коштів на поповнення музейних фондів, проведення ремонтно-реставраційних робіт. Викликає занепокоєння слабка матеріально-технічна база обласних та районних музеїв, відсутність систем пожежно-охоронних сигналізацій;

- повільні темпи оновлення матеріально-технічної бази в кіногалузі, незадовільне оснащення кінотеатрів сучасним обладнанням, брак коштів на поповнення фільмофонду;

- повноцінній діяльності клубних закладів області заважають обмеженість бюджетного фінансування, застаріле технічне обладнання та плінність кадрів. Потребують ремонту 452 клубних заклади (65 % від загальної кількості), з них – 429 на селі, в аварійному стані знаходиться 31 клубний заклад (4,5 % від загальної кількості);

- розв'язання кадрових питань є визначальним аспектом якісного рівня задоволення культурних потреб населення.

III. Стратегічні пріоритетні напрями регіонального розвитку на період до 2015 року

БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО: Одеська область – розвинений регіон з високим рівнем життя населення, в якому кожна людина відчуває себе всебічно захищеною і впевненою в майбутньому своїх дітей, має вільний доступ до усіх соціальних благ та культурних надбань народу. Одещина – це регіон сталого економічного та соціального розвитку всіх її адміністративно-територіальних одиниць, в якому практично відсутні внутрішні диспропорції. Економіка області динамічно розвивається на основі сучасних науково-інноваційних екологічно-безпечних технологій і забезпечує високі соціальні стандарти життя

МІСІЯ: Одеська область – провідний регіон України, зразок суспільно-політичної стабільності, сприятливого бізнесового середовища, активного міжнародного співробітництва та відкритої влади

СТРАТЕГІЧНА МЕТА: Досягнення Одеською областю європейських стандартів життя населення та динамічного розвитку територіальних громад на основі визначених пріоритетів та консолідації зусиль влади, бізнесу і громадськості для їх реалізації

Пріоритет 1 Одеська область – центр міжнародних комунікацій	Пріоритет 2 Одеська область – регіон сучасних інноваційних технологій	Пріоритет 3 Одеська область – регіон високої якості життя
Ціль 1.1. Ефективне використання транспортно-транзитного потенціалу	Ціль 2.1. Формування інноваційної інфраструктури	Ціль 3.1. Забезпечення високих стандартів життя
Ціль 1.2. Підвищення авторитету регіону на міжнародному рівні	Ціль 2.2. Забезпечення виробництва якісних вітчизняних товарів	Ціль 3.2. Формування регіонального ринку праці
Ціль 1.3. Створення міжнародного туристичного та рекреаційного центру	Ціль 2.3. Формування кадрового потенціалу	Ціль 3.3. Гармонійний розвиток особистості
Ціль 1.4. Розвиток регіональної інформаційної інфраструктури	Ціль 2.4. Впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій	Ціль 3.4. Побудова елементів інформаційного суспільства

Пріоритет 1
Одеська область – центр міжнародних комунікацій

Ціль 1.1. Ефективне використання транспортно-транзитного потенціалу	Ціль 1.2. Підвищення авторитету регіону на міжнародному рівні	Ціль 1.3. Створення міжнародного туристичного та рекреаційного центру	Ціль 1.4. Розвиток регіональної інформаційної інфраструктури
Напрямок 1.1.1. Модернізація транспортної інфраструктури	Напрямок 1.2.1. Розвиток міжрегіонального та транскордонного співробітництва	Напрямок 1.3.1. Підвищення рівня якості та конкурентоспроможності туристичних послуг	Напрямок 1.4.1 Розвиток регіональної мультисервісної мережі інформаційних послуг населенню
Напрямок 1.1.2. Створення умов для комфортного та безпечного руху пасажирів	Напрямок 1.2.2. Створення сприятливого ділового клімату	Напрямок 1.3.2. Інформаційне забезпечення відвідувачів регіону	Напрямок 1.4.2 Розвиток регіональних електронних інформаційних ресурсів, створення регіонального реєстру інформаційних ресурсів
Напрямок 1.1.3. Сприяння розвитку міжнародних транспортних коридорів	Напрямок 1.2.3. Презентація регіону на міжнародному рівні	Напрямок 1.3.3. Ощадливе та раціональне використання рекреаційного потенціалу	Напрямок 1.4.3 Створення регіонального сегменту Національної системи конфіденційного зв'язку
	Напрямок 1.2.4. Підготовка до фінальної частини чемпіонату Європи з футболу "Євро-2012"	Напрямок 1.3.4. Збереження культурної спадщини	

Ціль 1.1. Ефективне використання транспортно-транзитного потенціалу

Напрямок 1.1.1. Модернізація транспортної інфраструктури

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.1.1.1. Реконструкція і капітальний ремонт автодоріг державного значення з доведенням їх параметрів до вимог європейських нормативів	2008 – 2015 роки	Служба автомобільних доріг в Одеській області, ДП “Одеський облавтодор”
1.1.1.2. Розбудова внутрішньо обласної мережі автодоріг із забезпеченням стовідсоткового охоплення населених пунктів із районними центрами в межах щорічного фінансування на утримання доріг місцевого значення з обласного бюджету та бюджетів органів місцевого самоврядування	2008 – 2015 роки	Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування
1.1.1.3. Будівництво та реконструкція залізничних колій, реалізація комплексу інженерно-технічних заходів з підвищення швидкості руху, розвиток колійного господарства, морських торговельних портів та припортових залізничних станцій	2008 – 2015 роки	Одеська залізниця, ДП “Одеський морський торговельний порт”, ДП “Іллічівський морський торговельний порт”, ДП “Морський торговельний порт “Южний”, ДП “Ізмаїльський морський торговельний порт”, ДП “Білгород-Дністровський морський торговельний порт”, ДП “Ренійський морський торговельний порт”, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації
1.1.1.4. Забезпечення постійного судноплавства по судновому ходу Дунай – Чорне море	2008 – 2015 роки	Державне підприємство “Дельта-Лоцман”

<p>1.1.1.5. Сприяння нарощуванню потенціалу морських портів, який відповідає в кількісному відношенні вимогам розвитку української економіки і зовнішньої торгівлі, в якісному відношенні - найвищим світовим стандартам</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, ДП “Одеський морський торговельний порт”, ДП “Іллічівський морський торговельний порт”, ДП “Морський торговельний порт “Южний”, ДП “Ізмаїльський морський торговельний порт”, ДП “Білгород-Дністровський морський торговельний порт”, ДП “Ренійський морський торговельний порт”, ДП “Усть-Дунайський морський торговельний порт”</p>
<p>1.1.1.6. Організація прямого сполучення між м. Рені та прикордонними містами Румунії</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування</p>

Ціль 1.1. Ефективне використання транспортно-транзитного потенціалу*Напрямок 1.1.2. Створення умов для комфортного та безпечного руху пасажирів*

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.1.2.1. На основі Концепції розвитку пасажирського автотранспорту в Одеській області, формування єдиної внутрішньо-обласної автобусної маршрутної мережі, її узгодження з мережею міжобласних автобусних перевезень та створення системи технічного контролю за рухом автобусів загального користування	2008 – 2015 роки	Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення, органи місцевого самоврядування
1.1.2.2. Оновлення парку рухомого складу усіх видів пасажирського транспорту	2008 – 2015 роки	Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації
1.1.2.3. Забезпечення безпеки руху у транспортно-дорожньому комплексі	2008 – 2015 роки	Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи апарату Одеської облдержадміністрації, управління ДАІ Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Одеській області
1.1.2.4. Створення розвинутої мережі сервісних підприємств на автошляхах	2008 – 2015 роки	Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

<p>1.1.2.5. Створення надійної матеріально-технічної бази морських портів, яка відповідає в кількісному відношенні вимогам розвитку української економіки і зовнішньої торгівлі, в якісному відношенні – найвищим світовим стандартам</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>ДП “Одеський морський торговельний порт”, ДП “Іллічівський морський торговельний порт”, ДП “Морський торговельний порт “Южний”, ДП “Ізмаїльський морський торговельний порт”, ДП “Білгород-Дністровський морський торговельний порт”, ДП “Ренійський морський торговельний порт”, ДП “Усть-Дунайський морський торговельний порт”</p>
<p>1.1.2.6. Організація прискореного руху пасажирських потягів по Одеській області; будівництво і реконструкція залізничних вокзалів та станцій; реконструкція та модернізація пристроїв автоматики, телемеханіки, зв’язку, впровадження цифрового радіозв’язку, модернізація старих типів електричної централізації стрілок на станціях, модернізація пристроїв автоматичного контролю за станом рухомого складу</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Одеська залізниця</p>

Ціль 1.1. Ефективне використання транспортно-транзитного потенціалу

Напрямок 1.1.3. Сприяння розвитку міжнародних транспортних коридорів

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.1.3.1. Участь у розбудові прикордонних пунктів пропуску в зоні міжнародних транспортних коридорів, вдосконалення технологій здійснення митних процедур і прикордонних операцій, що сприятимуть збільшенню товарообігу через пункти пропуску	2008 – 2015 роки	Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи апарату Одеської облдержадміністрації, Південне регіональне управління Державної прикордонної служби України, Південна регіональна митниця, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.1.3.2. Створення єдиного інформаційного простору транспортно-дорожнього комплексу на основі впровадження сучасних інформаційних та керуючих систем	2008 – 2015 роки	Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації КП “Одеський обласний інформаційно-аналітичний центр”
1.1.3.3. Створення мережі логістичних центрів (терміналів, складів) у мультимодальних вузлах області	2008 – 2015 роки	Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.1.3.4. Забезпечення безпеки судноплавства шляхом підвищення рівня навігаційної безпеки	2008 – 2015 роки	ДП “Держгідрографія”
1.1.3.5. Створення привабливих умов для реєстрації флоту на території Одеської області (о. Зміїний)	2008 – 2015 роки	Інспекція головного Державного реєстратора флоту України, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації, КП “Острівне”

<p>1.1.3.6. Створення інформаційно-довідкових систем, які дадуть змогу підвищити конкурентоспроможність портів Одещини, а також створення умов інформаційної та технологічної взаємодії і координації роботи різних видів транспорту</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, ДП “Одеський морський торговельний порт”, ДП “Іллічівський морський торговельний порт”, ДП “Морський торговельний порт “Южний”, ДП “Ізмаїльський морський торговельний порт”, ДП “Білгород-Дністровський морський торговельний порт”, ДП “Ренійський морський торговельний порт”, ДП “Усть-Дунайський морський торговельний порт”</p>
--	-------------------------	--

Ціль 1.2. Підвищення авторитету регіону на міжнародному рівні**Напрямок 1.2.1.** Розвиток міжрегіонального та транскордонного співробітництва

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.2.1.1. Створення необхідних умов для залучення міжнародної технічної допомоги відповідно до нових інструментів регулювання донорських програм з боку Європейської комісії	2008 – 2015 роки	Головні управління Одеської облдержадміністрації: зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції, економіки, агропромислового розвитку; Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області
1.2.1.2. Активне співробітництво Одеської області у Єврорегіоні “Нижній Дунай”	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації
1.2.1.3. Участь у створенні Єврорегіону “Дністер”, до якого ввійдуть Одеська та Вінницька області України та декілька районів Республіки Молдова	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації
1.2.1.4. Сприяти розвитку прикордонної співпраці в транспортній, спортивній, культурно-гуманітарній, санітарно-курортній, медичній, екологічній, туристичній, науково-технічній, освітній сферах, зокрема, співпраці вищих навчальних закладів	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації: управління Одеської облдержадміністрації: морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку, у справах фізичної культури та спорту, культури і туризму, у справах сім'ї та молоді, охорони здоров'я та медицини катастроф, освіти та наукової діяльності, ; Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області
1.2.1.5. Стимулювати розвиток інфраструктури прикордонного співробітництва	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації

<p>1.2.1.6. Розвиток транскордонних природоохоронних територій і створення умов для формування транскордонної екологічної мережі</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області</p>
<p>1.2.1.7. Активне співробітництво у п'яти європейських структурах, дійсним членом яких є Одеська область, а саме, у Асамблеї Європейських регіонів, Асоціації європейських прикордонних регіонів, Робочій співдружності Придунайських країн, Конференції Приморських регіонів Європи, Асамблеї європейських виноробних регіонів. Вивченню можливостей для участі Одеської області в існуючих євро регіонах</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Головні управління Одеської облдержадміністрації: зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції, агропромислового розвитку; управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації</p>
<p>1.2.1.8. Продовження реалізації положень міжрегіональних угод із співробітництва з регіонами Болгарії, Грузії, Китаю, Польщі, Росії, Румунії, Угорщини, Туреччини, Латвії, Туркменістану та розвиток міжрегіонального співробітництва шляхом укладання угод з регіонами інших країн, таких як США, Італія, Японія, Франція, ПАР, Іспанія та інші</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації</p>

Ціль 1.2. Підвищення авторитету регіону на міжнародному рівні

Напрямок 1.2.2. Створення сприятливого ділового клімату

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.2.2.1. Підтримка іноземних компаній, які бажають здійснювати діяльність в регіоні	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації
1.2.2.2. Створення системи надання інформації про ділові й інвестиційні можливості регіону	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації, КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”
1.2.2.3. Посилення кооперації з місцевими банками і фінансовими установами	2008 – 2015 роки	Управління національного банку України в Одеській області, Одеське територіальне управління Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, Одеське головне фінансове управління, Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації
1.2.2.4. Підтримка та спрощення процедури відкриття нових вітчизняних підприємств	2008 – 2015 роки	Районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.2.2.5. Підтримка розвитку малого та середнього бізнесу, сприяння налагодженню співробітництва підприємств малого та середнього бізнесу Одещини з міжнародними партнерами	2008 – 2015 роки	Головні управління Одеської облдержадміністрації: зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції, економіки, агропромислового розвитку; Представництво Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва в Одеській області
1.2.2.6. Реалізація заходів державної регуляторної політики	2008 – 2015 роки	Представництво Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва в Одеській області
1.2.2.7. Створення умов для	2008 – 2015	Головне управління

розширення суспільно-приватного партнерства в інвестиційній та інших сферах	роки	зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації, КП “Одеське обласне бюро сприяння інвестиціям”, Одеський регіональний центр сприяння інноваціям та інвестиціям, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.2.2.8. Створення умов для оптимального співвідношення імпорту та експорту товарів, освоєння підприємствами регіону нових ринків збуту, а також тих ринків, де вітчизняна продукція вже зараз може конкурувати з існуючими позиціями, зокрема ринки таких країн як Бразилія, Росія, Індія, Китай, що сприятиме суттєвому зростанню обсягів виробництва у галузях, зорієнтованих на зовнішні ринки.	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації
1.2.2.9. Створення умов для залучення, в першу чергу, тієї імпортованої продукції, яка стимулюватиме подальший розвиток інновацій	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації
1.2.2.10. Розвиток співробітництва з іноземними державами, практична реалізація заходів у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції на регіональному рівні, залучення іноземних інвестицій в економіку регіону, реалізація спільних міжнародних проектів та програм	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації

Ціль 1.2. Підвищення авторитету регіону на міжнародному рівні

--

Напрямок 1.2.3. Презентація регіону на міжнародному рівні

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.2.3.1. Проведення презентацій економічного, інвестиційного, експортного потенціалу Одеської області, участь у спільних виставково-ярмаркових заходах, інших публічних заходах в регіонах іноземних країн	2008 – 2015 роки	Головні управління Одеської облдержадміністрації: зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції, агропромислового розвитку, економіки
1.2.3.2. Створення умов для відкриття на Одещині нових дипломатичних місій іноземних держав та торговельних представництв відомих фірм	2008 – 2015 роки	Головні управління Одеської облдержадміністрації: зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції, агропромислового розвитку, економіки
1.2.3.3. Проведення форумів інновацій та інвестицій та інших двосторонніх форумів з питань співробітництва між Одеською областю та регіонами іноземних країн	2008 – 2015 роки	Головне управління зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської облдержадміністрації
1.2.3.4. Видання та розповсюдження інформаційних матеріалів про потенційні можливості регіону, проведення прес-конференцій, брифінгів, семінарів та інших публічних заходів для інформування громадськості щодо авторитету Одеського регіону на міжнародному рівні».	2008 – 2015 роки	Управління у справах преси та інформації Одеської облдержадміністрації, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади, Одеська обласна державна телерадіокомпанія, представництво Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення в Одеській області, КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”

Ціль 1.2. Підвищення авторитету регіону на міжнародному рівні

Напрямок 1.2.4. Підготовка до фінальної частини чемпіонату Європи з футболу “Євро-2012”

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.2.4.1. Реконструкція діючих стадіонів (Центральний стадіон “Чорноморець”, спортивна база “Совіньон” футбольного клубу “Чорноморець”, стадіон “СКА”, стадіон “Спартак” тощо) для забезпечення тренування команд-учасниць чемпіонату	2008 – 2010 роки	Одеська міська рада; управління у справах фізичної культури та спорту, Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації
1.2.4.2. Сприяння у частковому фінансуванні з місцевих бюджетів у період з 2008 по 2012 роки заходів з підготовки до фінальної частини чемпіонату Європи з футболу у 2012 році	2008 – 2012 роки	Управління у справах фізичної культури та спорту, Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації; районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.2.4.3. Приведення транспортної інфраструктури Одеської області до рівня європейських стандартів у відповідності до вимог УЄФА, в тому числі: капітальний ремонт та реконструкція КП “Міжнародний аеропорт “Одеса”, будівництво автомобільної дороги Одеса-Рені на ділянці Одеса-Монаші.	2008 – 2012 роки	Служба автомобільних доріг в Одеській області, КП “Міжнародний аеропорт “Одеса”, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв’язку Одеської облдержадміністрації, Одеська міська рада, районні державні адміністрації; районні ради

Ціль 1.3. Створення міжнародного туристичного та рекреаційного центру

--

Напрямок 1.3.1. Підвищення рівня якості та конкурентоспроможності туристичних послуг

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.3.1.1. Модернізація та реконструкція існуючої матеріально-технічної бази туристичної інфраструктури	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації
1.3.1.2. Розвиток та підтримка круїзного морського, річкового, яхтингового, лікувально-оздоровчого, ділового, культурного, історико-пізнавального, спортивного та розважального, екологічного та сільського видів туризму	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.3.1.3. Сприяння у будівництві об'єктів сучасної туристичної інфраструктури	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації
1.3.1.4. Реалізація заходів з підготовки кваліфікованих кадрів для сфери туризму та відпочинку	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: культури і туризму, освіти та наукової діяльності, Одеський обласний центр зайнятості
1.3.1.5. Реалізація заходів щодо забезпечення функціонування на морському узбережжі області спеціалізованого курортно-оздоровчого закладу для людей з обмеженими фізичними можливостями та інвалідів	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, КП “Одеське обласне бюро сприяння інвестиціям”, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 1.3. Створення міжнародного туристичного та рекреаційного центру

Напрямок 1.3.2. Інформаційне забезпечення відвідувачів регіону

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.3.2.1. Оптимізація організаційно-управлінської структури туристично-рекреаційної та курортної галузей на обласному, районному та міському рівнях	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, ради міст обласного значення
1.3.2.2. Створення центрів туристичної інформації з обслуговування туристів та відпочиваючих	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.3.2.3. Сприяння популяризації туристичних програм і продуктів шляхом використання можливостей засобів масової інформації	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: культури і туризму, у справах преси та інформації; Одеська обласна державна телерадіокомпанія; представництво Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення в Одеській області
1.3.2.4. Сприяння розвитку візит-центрів при установах природно-заповідного фонду з метою презентації природоохоронних територій та покращання екологічної освіти	2008 – 2015 роки	Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області

Ціль 1.3. Створення міжнародного туристичного та рекреаційного центру

Напрямок 1.3.3. Ощадливе та раціональне використання рекреаційного потенціалу

Задачі	Термін реалізації	Відповідальні за виконання
1.3.3.1. Відродження лікувальних курортів Одещини	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.3.3.2. Створення сучасних лікувально-оздоровчих комплексів	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: культури і туризму, охорони здоров'я та медицини катастроф; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення
1.3.3.3. Покращання стану зон відпочинку на морському узбережжі	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.3.3.4. Розробка та реалізація схеми планування території області з визначенням переваг та перспектив територіального розвитку	2008 – 2015 роки	Управління архітектури та містобудівної політики Одеської облдержадміністрації
1.3.3.5. Інвентаризація та упорядкування земель рекреаційного і природоохоронного призначення	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, Одеське обласне Головне управління земельних ресурсів, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 1.3. Створення міжнародного туристичного та рекреаційного центру

Напрямок 1.3.4. Збереження культурної спадщини

Задачі	Термін реалізації	Відповідальні за виконання
1.3.4.1. Реставрація пам'яток історичної та культурної спадщини	2008 – 2015 роки	Управління охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
1.3.4.2. Дослідження, архівне зберігання та музеїфікація видатних культурних та історичних пам'яток	2008 – 2015 роки	Управління охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації, Державний архів Одеської області
1.3.4.3. Занесення пам'яток області до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО	2008 – 2015 роки	Управління охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації, Одеська міська рада
1.3.4.4. Створення науково-технологічної та інформаційної бази пам'яток	2008 – 2015 роки	Управління охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації
1.3.4.5. Створення єдиної системи управління охорони культурної спадщини	2008 – 2015 роки	Управління охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 1.4. Розвиток регіональної інформаційної інфраструктури**Напрямок 1.4.1.** Розвиток регіональної мультисервісної мережі інформаційних послуг населенню

Задачі	Термін реалізації	Відповідальні за виконання
1.4.1.1. Розвиток в області мережі з надання IP-телефонії	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв’язку Одеської облдержадміністрації, Одеська філія ВАТ “Укртелеком”
1.4.1.2. Розвиток мереж цифрового телебачення	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, Одеська обласна державна телерадіокомпанія, представництво Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення в Одеській області
1.4.1.3. Утворення регіонального сегменту інтегрованої інформаційної системи забезпечення управління рухомими об’єктами та системи контролю за рухомими об’єктами з транзитними та небезпечними вантажами	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв’язку Одеської облдержадміністрації

Ціль 1.4. Розвиток регіональної інформаційної інфраструктури

Напрямок 1.4.2. Розвиток регіональних електронних інформаційних ресурсів, створення регіонального реєстру інформаційних ресурсів

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.4.2.1. Підключення до ІТК бібліотек, архівів, музеїв	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, Державний архів області
1.4.2.2. Створення електронних фондів бібліотек і архівів	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, Державний архів області

Ціль 1.4. Розвиток регіональної інформаційної інфраструктури

Напрямок 1.4.3. Створення регіонального сегменту Національної системи конфіденційного зв'язку

Задачі	Термін реалізації	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.4.3.1. Створення регіонального комутаційного центру Національної системи конфіденційного зв'язку	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”
1.4.3.2. Запровадження сучасного програмного забезпечення для захисту конфіденційної інформації	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”

Пріоритет 2
Одеська область – регіон сучасних інноваційних технологій

<p>Ціль 2.1.</p> <p>Формування інноваційної інфраструктури</p>	<p>Ціль 2.2.</p> <p>Забезпечення виробництва якісних вітчизняних товарів</p>	<p>Ціль 2.3.</p> <p>Формування кадрового потенціалу</p>	<p>Ціль 2.4.</p> <p>Впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій</p>
<p>Напрямок 2.1.1.</p> <p>Сприяння створенню нових виробничих систем</p>	<p>Напрямок 2.2.1.</p> <p>Підтримка провідних галузей виробничої інфраструктури регіону</p>	<p>Напрямок 2.3.1.</p> <p>Модернізація системи освіти та професійної підготовки кадрів</p>	<p>Напрямок 2.4.1</p> <p>Створення умов розвитку і впровадження національного програмного забезпечення</p>
<p>Напрямок 2.1.2.</p> <p>Підтримка фундаментальних і прикладних наукових розробок</p>	<p>Напрямок 2.2.2.</p> <p>Сприяння адаптації суб'єктів господарювання у систему СОТ</p>	<p>Напрямок 2.3.2.</p> <p>Модернізація матеріально-технічної бази та методичного забезпечення закладів освіти</p>	<p>Напрямок 2.4.2</p> <p>Створення зон пріоритетного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій за схемою “Силіконова долина”</p>
<p>Напрямок 2.1.3.</p> <p>Інтеграція науки у бізнес-середовище</p>			

Ціль 2.1. Формування інноваційної інфраструктури

Напрямок 2.1.1. Сприяння створенню нових виробничих систем

--

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
2.1.1.1. Активізація діяльності вільних економічних зон	2008 – 2015 роки	Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації
2.1.1.2. Сприяння створенню технопарків, кластерів, індустріальних парків	2008 – 2015 роки	Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації, Одеське регіональне відділення Української державної інноваційної компанії, Одеський регіональний центр сприяння інноваціям та інвестиціям, Одеське обласне бюро сприяння інвестиціям
2.1.1.3. Сприяння створенню інформаційних і телекомунікаційних технологій в бізнесі (електронний бізнес, електронна комерція)	2008 – 2015 роки	Управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв'язку Одеської облдержадміністрації, КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”
2.1.1.4. Впровадження системи іпотечного кредитування	2008 – 2015 роки	Управління Національного банку України в Одеській області
2.1.1.5. Запровадження сучасних технологій у сфері торгівлі	2008 – 2015 роки	Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації
2.1.1.6. Запровадження сучасних інформаційних технологій в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
2.1.1.7. Формування дієздатного корпоративного сектору та інтегрованих корпоративних структур	2008 – 2015 роки	Регіональне відділення Фонду державного майна України по Одеській області, Одеське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України, Одеське територіальне управління Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Одеський обласний відділ з питань банкрутства Мінекономіки України

Ціль 2.1. Формування інноваційної інфраструктури

Напрямок 2.1.2. Підтримка фундаментальних і прикладних наукових розробок

Задачі	Термін реалізації	Відповідальні за виконання
2.1.2.1. Підтримка академічних інституцій в сфері налагодження нових та розвитку існуючих контактів між науково-дослідною сферою та підприємствами області	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації, Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації
2.1.2.2. Визначення та підтримка кращих дослідницьких колективів, формування бази наукових досягнень наукових кіл регіону	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації, Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації
2.1.2.3. Підтримка та заохочення науково-дослідних та освітніх установ, діяльність яких пов'язана з пріоритетними секторами регіональної економіки	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації, Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації
2.1.2.4. Сприяння у проведенні міжнародних конгресів, симпозіумів, конференцій	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації, Головні управління Одеської облдержадміністрації: економіки, зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції

Ціль 2.1. Формування інноваційної інфраструктури

Напрямок 2.1.3. Інтеграція науки у бізнес-середовище

Задачі	Термін реалізації	Відповідальні за виконання
2.1.3.1. Створення та постійне оновлення на веб-сайті облдержадміністрації інформаційної бази інноваційних проєктів, розробок, технологій для використання бізнесовими структурами	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, структурні підрозділи Одеської облдержадміністрації
2.1.3.2. Сприяння створенню фондів із залученням венчурного (ризикового) капіталу	2008 – 2015 роки	Одеське регіональне відділення Української державної інноваційної компанії, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
2.1.3.3. Сприяння розширенню мережі бізнес-інкубаторів, консалтингових агенцій	2008 – 2015 роки	Одеське регіональне відділення Української державної інноваційної компанії, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
2.1.3.4. Збільшення інноваційної складової проєктів, що реалізуються на територіях із спеціальним режимом інвестування	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації, Головне управління економіки Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 2.2. Забезпечення виробництва якісних вітчизняних товарів

Напрямок 2.2.1. Підтримка провідних галузей виробничої інфраструктури регіону

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
2.2.1.1. Оптимізація регіональних промислових комплексів та виробничих потужностей підприємств	2008 – 2015 роки	Головні управління Одеської облдержадміністрації: економіки, агропромислового розвитку, капітального будівництва
2.2.1.2. Підтримка у виробництві конкурентоспроможної продукції та впровадженні енерго-(ресурсо) зберігаючих технологій	2008 – 2015 роки	Головні управління Одеської облдержадміністрації: розвитку інфраструктури та енергозабезпечення, економіки, Управління державної інспекції з енергозбереження по Одеській області
2.2.1.3. Сприяння у виробництві екологічно чистої продукції сільського господарства	2008 – 2015 роки	Головне управління агропромислового розвитку Одеської облдержадміністрації, Інспекція якості та формування ресурсів сільськогосподарської продукції Одеської облдержадміністрації
2.2.1.4. Підтримка селекційно-племінної справи у рослинництві та тваринництві	2008 – 2015 роки	Головне управління агропромислового розвитку Одеської облдержадміністрації, управління ветеринарної медицини в Одеській області Держдепартаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики України, Селекційно-генетичний інститут Національного центру насіннєзнавства та сортовивчення
2.2.1.5. Реалізація заходів щодо досягнення оптимальних показників лісистості регіону	2008 – 2015 роки	Обласне управління лісового та мисливського господарства, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
2.2.1.6. Відновлювання роботи та підвищення ефективності рибпромислового комплексу	2008 – 2015 роки	Дунайсько-Дністровське державне управління охорони, відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства, Головне управління агропромислового розвитку, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 2.2. Забезпечення виробництва якісних вітчизняних товарів

Напрямок 2.2.2. Сприяння адаптації суб'єктів господарювання в систему СОТ

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
2.2.2.1. Здійснення відповідних заходів щодо інформаційно-правової підготовки сільгосптоваровиробників до товарного виробництва продукції та її реалізації на світових ринках	2008 – 2015 роки	Головні управління Одеської облдержадміністрації: агропромислового розвитку, зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції
2.2.2.2. Активізація процесу сертифікації та стандартизації споживчих товарів та послуг на підприємствах області та сприяння процесу визнання в Україні найпоширеніших міжнародних сертифікатів	2008 – 2015 роки	Державне підприємство “Одеський регіональний центр стандартизації, метрології та сертифікації”, Головне Одеське управління у справах захисту прав споживачів
2.2.2.3. Запобігання зловживань при купівлі-продажу землі після зняття мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення	2008 – 2015 роки	Головне управління земельних ресурсів у Одеській області, Головне управління агропромислового розвитку Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради

Ціль 2.3. Формування кадрового потенціалу

Напрямок 2.3.1. Розвиток системи освіти та професійної підготовки кадрів

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
2.3.1.1. Формування регіональної системи безперервної освіти через розширення мережі навчально-науково-виробничих комплексів у складі закладів вищої, професійно-технічної освіти, науково-дослідних установ	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації
2.3.1.2. Пошук та підтримка талановитої молоді, впровадження стипендіальних програм	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: освіти та наукової діяльності, у справах сім'ї та молоді; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення

Ціль 2.3. Формування кадрового потенціалу

Напрямок 2.3.2. Модернізація матеріально-технічної бази та методичного забезпечення закладів освіти

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
2.3.2.1. Вдосконалення навчальних програм освітніх закладів в умовах адаптації до ринкової економіки та специфіки регіону	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації
2.3.2.2. Підвищення рівня комп'ютерного та сучасного лабораторного оснащення закладів освіти, забезпечення доступу до інформаційних джерел (Інтернет)	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації
2.3.2.3. Оновлення бібліотечних фондів навчальних закладів	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: освіти та наукової діяльності, культури і туризму

Ціль 2.4. Впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій

Напрямок 2.4.1. Створення умов розвитку і впровадження національного програмного забезпечення

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
2.4.1.1. Забезпечення інформатизації установ охорони здоров'я області шляхом створення єдиної телекомунікаційної мережі лікувальних закладів області (до районних лікарень включно) та впровадження телемедицини	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління охорони здоров'я та медицини катастроф Одеської облдержадміністрації
2.4.1.2. Запровадження методів дистанційного зондування Землі з питань землекористування в інтересах сільського господарства	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, Головне управління агропромислового розвитку Одеської облдержадміністрації

Ціль 2.4. Впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій

Напрямок 2.4.2. Створення зон пріоритетного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій за схемою “Силіконова долина”

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
2.4.2.1. Організація виробництва високотехнологічної інформаційної продукції	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв’язку Одеської облдержадміністрації, КП “Одеський регіональний центр інвестицій та інновацій”
2.4.2.2. Сприяння створенню центрів і підприємств з випуску програмного забезпечення	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв’язку Одеської облдержадміністрації, КП “Одеський регіональний центр інвестицій та інновацій”

Пріоритет 3
Одеська область – регіон високої якості життя

Ціль 3.1. Забезпечення високих стандартів життя	Ціль 3.2. Формування регіонального ринку праці	Ціль 3.3. Гармонійний розвиток особистості	Ціль 3.4. Побудова елементів інформаційного суспільства
Напрямок 3.1.1. Досягнення високого рівня екологічної і техногенної безпеки	Напрямок 3.2.1. Створення умов для демографічного відтворення населення	Напрямок 3.3.1. Забезпечення рівних можливостей для отримання освіти	Напрямок 3.4.1 Забезпечення доступу населення до мережі “Інтернет” та інформаційних ресурсів
Напрямок 3.1.2. Надання якісних соціально-побутових послуг	Напрямок 3.2.2. Створення умов для отримання стабільних доходів населення	Напрямок 3.3.2. Збереження культурних надбань регіону	Напрямок 3.4.2 Створення системи “Електронний регіональний уряд”
Напрямок 3.1.3. Пропагування здорового образу життя та охорона здоров’я	Напрямок 3.2.3. Оптимізація системи соціального захисту	Напрямок 3.3.3. Гармонізація міжетнічних і міжконфесійних відносин та стабілізація міграційної ситуації	Напрямок 3.4.3 Надання інформаційних послуг населенню

Ціль 3.1. Забезпечення високих стандартів життя

Напрямок 3.1.1. Досягнення високого рівня екологічної і техногенної безпеки

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.1.1.1. Виконання комплексу природоохоронних заходів, спрямованих на поетапне поліпшення екологічного стану Чорного моря	2008 – 2015 роки	Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області; Державна екологічна інспекція охорони довкілля північно-західного регіону Чорного моря
3.1.1.2. Реалізація заходів з берегоукріплення морського узбережжя та протиповіневого захисту на українській ділянці річки Дунай	2008 – 2015 роки	Одеське обласне виробниче управління по водному господарству “Облводгосп”
3.1.1.3. Реалізація заходів щодо захисту населених пунктів області від підтоплення	2008 – 2015 роки	Одеське обласне виробниче управління по водному господарству “Облводгосп”; Головне управління інфраструктури та енергозабезпечення Одеської облдержадміністрації; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення
3.1.1.4. Реалізація заходів з укріплення берегів поверхневих водних об’єктів і узбережжя морів та їх інженерного захисту	2008 – 2015 роки	Головне управління інфраструктури та енергозабезпечення Одеської облдержадміністрації
3.1.1.5. Забезпечення поліпшення якості атмосферного повітря	2008 – 2015 роки	Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області
3.1.1.6. Стимулювання розвитку сфери поводження з відходами виробництва та використання вторинної сировини	2008 – 2015 роки	Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області; Головні управління Одеської облдержадміністрації: розвитку інфраструктури та енергозабезпечення, економіки; наукові установи відповідного профілю

<p>3.1.1.7. Збереження біологічної та ландшафтної розмаїтості, розвиток природно-заповідної справи</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області, Головне управління земельних ресурсів у Одеській області, Одеської облдержадміністрації, Одеське обласне виробниче управління по водному господарству “Облводгосп”, Південний науковий центр Національної академії наук України та Міністерства освіти та науки України</p>
<p>3.1.1.8. Укріплення матеріально-технічної бази для ліквідації надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи Одеської облдержадміністрації, Головне управління Міністерства з надзвичайних ситуацій України в Одеській області</p>
<p>3.1.1.9. Створення та використання регіональної екологічної мережі, поєднання її з національною та європейською екологічними мережами</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Одеській області; Головне управління земельних ресурсів у Одеській області; Головні управління Одеської облдержадміністрації: агропромислового розвитку, зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції; Одеське обласне виробниче управління по водному господарству “Облводгосп”; наукові установи відповідного профілю</p>

Ціль 3.1. Забезпечення високих стандартів життя

--

Напрямок 3.1.2. Надання якісних соціально-побутових послуг

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.1.2.1. Запровадження ринкових механізмів в управлінні житлово-комунальним господарством	2008 – 2015 роки	Головне управління розвитку інфраструктури та енергозабезпечення Одеської облдержадміністрації, Державна інспекція з контролю за цінами в Одеській області, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.1.2.2. Активізація робіт з відновлення, реконструкції і будівництва систем водопостачання та водовідведення в населених пунктах області	2008 – 2015 роки	Головні управління Одеської облдержадміністрації: розвитку інфраструктури та енергозабезпечення, капітального будівництва; Одеське обласне виробниче управління по водному господарству “Облводгосп”
3.1.2.3. Газифікація населених пунктів	2008 – 2015 роки	Головне управління капітального будівництва Одеської облдержадміністрації
3.1.2.4. Відновлення мережі пунктів побутового обслуговування населення р сільській місцевості	2008 – 2015 роки	Районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення, Одеська обласна спілка споживчих товариств “Облспоживспілка”

Ціль 3.1. Забезпечення високих стандартів життя

Напрямок 3.1.3. Пропагування здорового образу життя та охорона здоров'я

Задачі	Термін реалізації	Відповідальні за виконання
3.1.3.1. Будівництво спортивних споруд із застосуванням новітніх технологій, реконструкція існуючих спортивних баз з обов'язковим обладнанням їх спеціальними пристроями для осіб з обмеженими фізичними можливостями	2008 – 2015 роки	Управління у справах фізичної культури та спорту Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.1.3.2. Розвиток дитячо-юнацького спорту, розширення мережі районних дитячо-юнацьких спортивних шкіл та їх філій у сільській місцевості	2008 – 2015 роки	Управління у справах фізичної культури та спорту Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.1.3.3. Удосконалення системи підготовки спортсменів світового рівня до складу національних команд з параолімпійських, дефолімпійських та неолімпійських видів спорту, спроможних завоювати олімпійські медалі	2008 – 2015 роки	Управління у справах фізичної культури та спорту Одеської облдержадміністрації
3.1.3.4. Забезпечення доступності медико-санітарної допомоги населенню шляхом будівництва нових лікарняних закладів, забезпечення їх сучасним обладнанням	2008 – 2015 роки	Управління охорони здоров'я та медицини катастроф Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

<p>3.1.3.5. Впровадження багатоканальної системи фінансування медичної галузі за рахунок уведення різних форм страхування та розширення обсягів платних послуг відповідно до чинного законодавства</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Управління охорони здоров'я та медицини катастроф Одеської облдержадміністрації, Державна інспекція з контролю якості лікарських засобів в Одеській області, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення</p>
<p>3.1.3.6. Реалізація комплексу заходів щодо профілактики та попередження інфекційних і соціально небезпечних хвороб (ВІЛ-інфекція/СНІД, туберкульоз, алкоголізм, наркоманія онкозахворювання та інші)</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Управління охорони здоров'я та медицини катастроф Одеської облдержадміністрації, Державна санітарно-епідеміологічна служба Одеської області, районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення</p>
<p>3.1.3.7. Пріоритетність охорони материнства та дитинства</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Управління Одеської облдержадміністрації: у справах сім'ї та молоді, охорони здоров'я та медицини катастроф; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення</p>
<p>3.1.3.8. Контроль за дотриманням умов безпеки праці</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Державна інспекція праці в Одеській області, Територіальне управління державного гірничого та промислового нагляду по Одеській області, Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в Одеській області</p>
<p>3.1.3.9. Організація змістовного та якісного оздоровлення та відпочинку дітей</p>	<p>2008 – 2015 роки</p>	<p>Управління Одеської облдержадміністрації: освіти та наукової діяльності, у справах сім'ї та молоді; Служба у справах дітей Одеської облдержадміністрації; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення, Федерація професійних спілок Одеської області</p>

Ціль 3.2. Формування регіонального ринку праці

Напрямок 3.2.1. Створення умов для демографічного відтворення населення

Задачі	Термін реалізації	Відповідальні за виконання
3.2.1.1. Зміцнення матеріально-технічної бази пологових будинків	2008 – 2015 роки	Управління охорони здоров'я та медицини катастроф Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення
3.2.1.2. Сприяння у безперешкодному отриманні грошової допомоги при народженні дитини	2008 – 2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації
3.2.1.3. Сприяння в отриманні пільгових кредитів на придбання житла	2008 – 2015 роки	Одеський обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі, Одеське регіональне відділення Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву
3.2.1.4. Реалізація програм з будівництва соціального житла	2008 – 2015 роки	Головні управління: капітального будівництва, праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації; Одеська міська рада
3.2.1.5. Відродження національних родинних традицій та посилення інституту сім'ї	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: освіти та наукової діяльності, у справах сім'ї та молоді, культури і туризму; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення

Ціль 3.2. Формування регіонального ринку праці

Напрямок 3.2.2. Створення умов для отримання стабільних доходів населення

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.2.2.1. Подолання диспропорцій соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць та зниження їх дотаційності з урахуванням урбанізаційних та міграційних процесів	2008 – 2015 роки	районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення Головні управління Одеської облдержадміністрації: праці та соціальної політики, економіки, агропромислового розвитку
3.2.2.2. Стимулювання роботодавців у створенні робочих місць, переважно в сільській місцевості	2008 – 2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації, Одеський обласний центр зайнятості, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення, Одеська обласна організація роботодавців
3.2.2.3. Визначення обсягів та напрямів професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб, які мають статус безробітного, з урахуванням потреб регіону	2008 – 2015 роки	Одеський обласний центр зайнятості
3.2.2.4. Вдосконалення системи оплати праці	2008 – 2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, ради міст обласного значення
3.2.2.5. Сприяння у працевлаштуванні та залученні до оплачуваних громадських робіт	2008 – 2015 роки	Одеський обласний центр зайнятості, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.2.2.6. Ліквідація та недопущення виникнення заборгованості з виплати заробітної плати	2008 – 2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 3.2. Формування регіонального ринку праці**Напрямок 3.2.3. Оптимізація системи соціального захисту**

Задачі	Термін реалізації	Відповідальні за виконання
3.2.3.1. Підтримка вразливих верств населення	2008 – 2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації, Одеське обласне відділення Фонду України соціального захисту інвалідів
3.2.3.2. Підтримка діяльності об'єднань громадян соціального спрямування та волонтерського руху	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: внутрішньої політики, у справах преси та інформації; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення
3.2.3.3. Підтримка діяльності будинків-інтернатів для людей похилого віку	2008 – 2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації
3.2.3.4. Підтримка багатодітних та неповних сімей	2008 – 2015 роки	Управління у справах сім'ї та молоді Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.2.3.5. Розв'язання проблем дитячої безпритульності та бездоглядності, запобігання сирітству	2008 – 2015 роки	Управління у справах сім'ї та молоді Одеської облдержадміністрації, Служба у справах дітей Одеської облдержадміністрації, Головне управління МВС України в Одеській області, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.2.3.6. Розширення мережі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, консультативних пунктів при пологових будинках	2008 – 2015 роки	Управління у справах сім'ї та молоді Одеської облдержадміністрації, Одеський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

3.2.3.7. Створення центрів ранньої соціальної реабілітації дітей – інвалідів	2008 – 2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації, управління обласної ради з майнових відносин
3.2.3.8. Розширення мережі геріатричних та психоневрологічних будинків – інтернатів	2008 – 2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації, управління обласної ради з майнових відносин
3.2.3.9. Створення соціальних гуртожитків та центрів соціальної адаптації бездомних громадян та громадян, які звільнились з місць позбавлення волі	2008 -2015 роки	Головне управління праці та соціальної політики Одеської облдержадміністрації, управління обласної ради з майнових відносин

Ціль 3.3. Гармонійний розвиток особистості

Напрямок 3.3.1. Забезпечення рівних можливостей для отримання освіти

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.3.1.1. Сприяння відновленню та будівництву мережі навчальних закладів усіх типів незалежно від форм власності, створення навчально-виховних комплексів “загальноосвітня школа – дошкільний навчальний заклад”	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.3.1.2. Подолання диспропорції у наданні якісної освіти для дітей дошкільного та шкільного віку в місті і у селі	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: освіти та наукової діяльності, культури і туризму; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення
3.3.1.3. Покращання матеріально-технічної бази навчальних закладів відповідно до сучасних стандартів організації навчального середовища	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: освіти та наукової діяльності, культури і туризму
3.3.1.4. Впровадження у закладах освіти системи зовнішнього моніторингу рівня навчальних досягнень, здійснення переходу до проведення вступних випробувань до вищих навчальних закладів за результатами зовнішнього тестування випускників	2008 – 2015 роки	Управління освіти та наукової діяльності Одеської облдержадміністрації
3.3.1.5. Збільшення охоплення дітей позашкільною освітою, розширення мережі позашкільних навчальних закладів, створення їх філій, збільшення кількості гуртків у загальноосвітніх навчальних закладах	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: освіти та наукової діяльності, культури і туризму; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення

Ціль 3.3. Гармонійний розвиток особистості

Напрямок 3.3.2. Збереження культурних надбань регіону

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.3.2.1. Збереження та розвиток існуючої мережі закладів та установ культури, забезпечення їх сучасною матеріально-технічною базою	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.3.2.2. Створення умов для розвитку самодіяльної народної творчості, забезпечення стабільного фінансування колективів, що мають звання “народний” та “зразковий”, участі кращих аматорських колективів у всеукраїнських та міжнародних культурно-мистецьких акціях	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.3.2.3. Розвиток кіномережі, театрального та музичного мистецтва, сприяння гастрольній діяльності	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, Обласне орендне підприємство “Кіновідеопрокат”, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.3.2.4. Естетичне та духовне виховання дітей і юнацтва, підтримка обдарованої молоді	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: культури і туризму, освіти та наукової діяльності, у справах сім’ї та молоді; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення
3.3.2.5. Забезпечення закладів культури високопрофесійними кадрами	2008 – 2015 роки	Управління культури і туризму Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 3.3. Гармонійний розвиток особистості

Напрямок 3.3.3. Гармонізація міжетнічних і міжконфесійних відносин та стабілізація міграційної ситуації

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.3.3.1. Підтримка діяльності національно-культурних товариств Одеської області	2008 – 2015 роки	Управління у справах національностей і релігій Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.3.3.2. Створення умов для збереження мовної і культурної самобутності національних спільнот, що мешкають в області	2008 – 2015 роки	Управління Одеської облдержадміністрації: у справах національностей і релігій, освіти та наукової діяльності, культури і туризму; районні державні адміністрації; районні ради; міські ради міст обласного значення
3.3.3.3. Захист прав біженців та співпраця з їх громадськими об'єднаннями	2008 – 2015 роки	Управління міграційної служби в Одеській області
3.3.3.4. Запобігання торгівлі людьми	2008 – 2015 роки	Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи апарату Одеської облдержадміністрації, Головне управління Міністерства внутрішніх справ України в Одеській області, управління у справах сім'ї та молоді Одеської облдержадміністрації
3.3.3.5. Створення рівних умов для діяльності релігійних організацій	2008 – 2015 роки	Управління у справах національностей і релігій Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 3.4. Побудова елементів інформаційного суспільства

Напрямок 3.4.1. Забезпечення доступу населення до мережі “Інтернет” та інформаційних ресурсів

Задачі	Термін реалізації	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.4.1.1. Підключення населених пунктів (включаючи сільські) до інформаційно-комунікаційних технологій із суспільними пунктами доступу	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв’язку Одеської облдержадміністрації
3.4.1.2. Забезпечення населення лініями широкополосного доступу до Інтернетресурсів	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, управління морегосподарського комплексу, транспорту та зв’язку Одеської облдержадміністрації

Ціль 3.4. Побудова елементів інформаційного суспільства

Напрямок 3.4.2. Створення системи “Електронний регіональний уряд”

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.4.2.1. Впровадження інформаційно-аналітичної системи підтримки процесів прийняття управлінських рішень в облдержадміністрації та системи електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису в органах виконавчої влади області	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, структурні підрозділи Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.4.2.2. Застосування геоінформаційних програм у системі управління регіоном	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, структурні підрозділи Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення
3.4.2.3. Розгортання та забезпечення діяльності Інтернет-приймалень в органах виконавчої влади області	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, структурні підрозділи Одеської облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, міські ради міст обласного значення

Ціль 3.4. Побудова елементів інформаційного суспільства

Напрямок 3.4.3. Надання інформаційних послуг населенню

<i>Задачі</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
3.4.3.1. Запровадити в облдержадміністрації автоматизовану систему обліку елементів інформаційної інфраструктури, а також розробку і контроль показників якості надання інформаційних послуг	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”
3.4.3.2. Провести оптимізацію операцій щодо порядку надання інформаційних послуг	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”
3.4.3.3. Надання можливостей населенню області отримувати необхідну інформацію і знання з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, районні державні адміністрації, районні ради; міські ради міст обласного значення
3.4.3.4. Збільшення кількості та якості послуг в інформаційній сфері	2008 – 2015 роки	КП “Обласний інформаційно-аналітичний центр”, Одеський обласний центр зайнятості

IV. Механізм реалізації Стратегії**4.1. Організаційне забезпечення Стратегії**

Реалізація Стратегії здійснюється на основі відповідних щорічних Програм соціально-економічного розвитку області, розроблених обласною державною адміністрацією та затверджених сесією обласної ради.

Основними інструментами реалізації Стратегії є укладення угод щодо регіонального розвитку між Одеською обласною державною адміністрацією, обласною радою та Кабінетом Міністрів України, які визначатимуть спільні заходи щодо регіонального розвитку.

Для забезпечення реалізації окремих напрямів Стратегії розроблятимуться цільові обласні програми розвитку окремих галузей виробництва та соціальної сфери, які мають перетворитися на дієвий інструмент регіональної політики шляхом їх спрямування на цільове розв'язання системних проблем регіону.

Реалізація регіональної Стратегії розвитку здійснюватиметься з широким залученням інституцій регіонального розвитку, наукових та вищих навчальних закладів, громадських організацій, представників бізнес-структур, професіональних спілок, представництв іноземних та міжнародних організацій, що діють на території області.

Основними документами при розробці та реалізації програм та проектів, спрямованих на досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку області повинні стати:

- Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР;
- Закон України “Про стимулювання розвитку регіонів” від 8 вересня 2005 року № 2850-IV;
- Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища України”;
- Концепція вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 2006 року № 504-р;
- Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 р. № 1001 (із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 року № 750);
- Послання Президента України до народу, щорічні та позачергові послання Президента до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України;
- Щорічні Програми діяльності Кабінету Міністрів України.

4.2. Фінансове забезпечення Стратегії

Виконання завдань та пріоритетні напрями Стратегії фінансуватимуться за

рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, іноземних та внутрішніх інвестицій, коштів суб'єктів підприємницької діяльності та інших джерел.

Для виконання (фінансування) завдань Стратегії органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування розробляють щорічні Програми соціально-економічного розвитку та відповідні регіональні програми, укладають угоди щодо регіонального розвитку, в яких у межах бюджетних призначень передбачаються обсяги фінансування, що є підставою для врахування їх в державному та місцевих бюджетах на відповідний рік.

Під час фінансування заходів з реалізації Стратегії усі виконавці повинні забезпечити виконання запланованих завдань із залученням мінімального обсягу бюджетних коштів та досягненням максимального результату у їх використанні.

З 2007 року передбачається запровадження механізму фінансування державних програм підтримки регіонального розвитку та галузей економіки відповідно до пріоритетів Стратегії.

У державному бюджеті щороку передбачаються кошти для реалізації Стратегії за такими напрямками:

1. бюджетні програми підтримки регіонального розвитку;
2. субвенції на виконання інвестиційних проектів;
3. кошти державного бюджету, що виділяються головним розпорядникам цих коштів, виконавцям заходів з реалізації Стратегії регіонального розвитку.

За рахунок бюджетних програм підтримки регіонального розвитку фінансуватимуться заходи, спрямовані на виконання окремих стратегічних завдань, та пріоритетні напрями Стратегії, зокрема, виконання угод щодо регіонального розвитку та програм подолання депресивності окремих територій.

Обсяг фінансування заходів, спрямованих на виконання угод щодо регіонального розвитку та програм подолання стану депресивності територій, щороку передбачається у проектах державного та місцевих бюджетів за відповідними програмами.

Місцеві органи виконавчої влади, які беруть участь в реалізації Стратегії, щороку передбачають відповідні кошти за своїми бюджетними програмами.

Джерелами фінансування заходів з реалізації Стратегії за рахунок місцевого бюджету є доходи місцевих бюджетів, що не враховуються під час визначення міжбюджетних трансфертів. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування разом з центральними органами виконавчої влади на договірних засадах беруть участь у співфінансуванні окремих пріоритетних напрямів Стратегії.

Фінансування заходів з реалізації Стратегії здійснюватиметься також за рахунок коштів інвесторів, які залучаються для реалізації конкретних інвестиційних проектів та виконання програм, міжнародних фінансових організацій, інших джерел. Пріоритетним є формування фінансових джерел на основі державно-приватного партнерства.

Державні фінансові ресурси концентруються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до основних завдань та пріоритетних напрямів Стратегії.

Державна фінансова підтримка регіонального розвитку розглядається як одночасне фінансування з державного та місцевого бюджетів. При цьому обсяг коштів з місцевих бюджетів не зменшуватиметься у разі фінансування визначених державою пріоритетів у регіональному розвитку.

Частка участі місцевих бюджетів у реалізації Стратегії визначатиметься з урахуванням рівня соціально-економічного розвитку кожного району та міста області.

4.3. Науково-методичне забезпечення Стратегії

Реалізація стратегічних напрямів розвитку регіонів здійснюватиметься на основі консолідації зусиль у виробничій, науково-технічній, фінансовій, адміністративно-управлінській сферах із залученням науково-технічного та інноваційного потенціалу області, широкого кола промисловців і підприємців та використання передових науково-інформаційних ресурсів.

Пріоритетними завданнями наукового забезпечення регіонального розвитку на період до 2015 року є:

- наукове обґрунтування регіональної інноваційної, промислової, соціальної, кадрової, природоохоронної політики на довгострокову перспективу;
- надання науково-методичної допомоги та науково обґрунтованих рекомендацій з питань інформаційно-аналітичного супроводження діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, налагодження регіональної системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників зазначених органів.

V. Етапи реалізації Стратегії

Систему прогнозних і програмних документів складають довгострокові, середньострокові та короткострокові прогнози і програмні документи, в яких відповідно до соціально-економічних та суспільно-політичних процесів, що відбуваються в державі, з урахуванням впливу зовнішньоекономічних та інших факторів і очікуваних тенденцій визначаються цілі і пріоритети соціально-економічного розвитку та заходи, які необхідно здійснити для їх досягнення (**Концепція вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 2006 року №504-р**).

Реалізацію Стратегії передбачається здійснювати у два етапи.

На **першому етапі** (2008-2011 роки) пріоритетними завданнями повинні стати:

- розроблення заходів щодо розв'язання структурних проблем у кожному місті та районі області, які мають негативний вплив на конкурентоспроможність і потенціал економічного зростання, відповідно до основних засад **Закону України “Про стимулювання розвитку регіонів”**;

- підготовка та реалізація пілотних проектів у сфері укладання угод щодо регіонального розвитку;

- розробка короткострокових та середньострокових цільових програм, спрямованих на реалізацію напрямів Стратегії економічного та соціального розвитку області та окремих територій;

- спрямування державних інвестицій на розбудову соціально-економічної інфраструктури регіонів.

- підготовка та надання пропозицій щодо удосконалення нормативно-правової бази для проведення бюджетної та податкової реформи з метою зміцнення фінансово-економічної основи територіальних громад, збільшення питомої ваги власних доходів місцевих бюджетів.

На короткостроковий період (один рік) розробляються проекти:

- Програми соціально-економічного розвитку області.
- Основних напрямків формування бюджету області.
- Бюджети адміністративно-територіальних одиниць та програми їх соціально-економічного розвитку.
- Цільові обласні програми розвитку окремих галузей виробництва та соціальної сфери, природоохоронних заходів та раціонального використання природних ресурсів області.

На **другому етапі** (2011 - 2015 роки) передбачається:

- реалізація регіональних заходів довгострокової перспективи стратегічного значення з корегуванням строків та обсягів фінансування відповідно до виконання прогностичних показників Стратегії розвитку області;
- впровадження органами місцевого самоврядування дієвих заходів щодо зміцнення фінансово-економічної основи територіальних громад;
- посилення повноважень та відповідальності органів місцевого самоврядування за надання послуг населенню;
- укладання угод щодо регіонального розвитку.

На другому етапі заплановано також проведення моніторингу існуючих інструментів стимулювання розвитку регіонів, результатів реформ на предмет їх ефективності та доцільності коригування з метою визначення державних пріоритетів регіонального розвитку на наступну довгострокову перспективу. Цей період стане підготовчим для розроблення наступної державної стратегії регіонального розвитку.

Поряд з цим деталізація термінів виконання задач Стратегії узгоджуватиметься після затвердження програм діяльності Кабінету Міністрів України, що надасть можливість конкретизувати строки виконання задач при укладанні угод регіонального співробітництва.

VI. Очікувані результати

Відповідно до Державної Стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року Стратегія розвитку Одеської області ставить за мету:

- зниження диспропорцій у соціальних показниках районів та міст області, у тому числі заробітній платі та забезпеченні додержання державних соціальних гарантій;
- збільшення обсягів інвестицій в основний капітал при одночасному зниженні диспропорції за цим показником;
- створення умов для сталого розвитку регіону, підвищення рівня життя населення, подолання бідності та безробіття, формування середнього класу;
- забезпечення додержання визначених державних соціальних гарантій стосовно кожного громадянина незалежно від місця його проживання;
- своєчасне і комплексне розв'язання проблем охорони довкілля;
- розширення фінансово-економічних можливостей територіальних громад, посилення мотивації органів місцевого самоврядування щодо зміцнення місцевих бюджетів;
- зміцнення матеріальної бази органів місцевого самоврядування та підвищення їх ресурсного забезпечення.

SWOT – аналіз Одеської області

Сфера	Сильні сторони (внутрішні переваги)	Води (внутрішні недоліки)
Географічне та геополітичне розташування Природно-ресурсний потенціал	Значна територія Приморське та прикордонне положення Наявність судноплавних річок Дунаю, Дністра Значні агрокліматичні ресурси Наявність бальнеологічних ресурсів Значна протяжність берегової лінії	Некомпактна територія області, значна протяжність з півночі на південь Значна віддаленість периферійних районів від адміністративного центру області Слабка мінерально-сировинна база Розташування в зоні ризикованого землеробства. Обмежені водні ресурси, в першу чергу, питної води
Населення Демографія	Традиційна підприємницька активність населення Значна питома вага в трудових ресурсах кваліфікованої робочої сили Високий освітній рівень населення	Значна кількість людей похилого віку Підвищення питомої ваги іммігрантів у структурі постійного населення Невисока тривалість життя населення Висока дитяча смертність Від'ємний природний приріст населення Виїзд за межі області населення у працездатному віці
Культура Етнографія	Привабливі міжнаціональні, міжетнічні і міжконфесійні відношення Етнічне різноманіття в рамках спільної культурної спадщини. Наявність археологічних та культурологічних пам'яток Значна архітектурна спадщина Розвинута інфраструктура об'єктів культури	Незадовільний стан об'єктів архітектури та будівель - пам'яток, в яких розміщуються заклади культури та мистецтва Відсутність виконаної та затвердженої у встановленому порядку документації з визначення меж та режимів використання історичних ареалів історичних населених місць Необхідність створення інфраструктури найбільш цінних та привабливих місць області
Економіка	Розвинутий морегосподарський комплекс Потужний, високорозвинений промисловий потенціал, достатня кількість підприємств, які виробляють інноваційну	Зарегульованість підприємницької діяльності Припинення роботи значної кількості промислових підприємств Тривалий процес реформування

	<p>продукцію</p> <p>Сприятливі умови для розвитку сільськогосподарського виробництва та переробної промисловості</p> <p>Наявність спеціальних економічних зон</p> <p>Наявність перспективних промислових територій</p> <p>Розвинутий ринок туристичних послуг</p> <p>Активний розвиток фінансово-кредитної системи</p> <p>Високий рівень активності підприємницької діяльності</p>	<p>економіки</p> <p>Суттєві внутрішньо регіональні диспропорції за рівнем соціально-економічного розвитку</p> <p>Значна концентрація економічного потенціалу в кількох містах області</p> <p>Значна кількість населення, яка має низький рівень доходів</p> <p>Низька внутрішня енергозабезпеченість.</p> <p>Високі банківські відсотки</p> <p>Монофункціональність господарства райцентрів області</p>
<p>Зайнятість</p> <p>Можливості</p> <p>працевлаштування</p>	<p>Низький рівень безробіття, розрахований за методологією МОП</p>	<p>Суттєва внутрішньо регіональна диференціація за рівнем зайнятості населення</p> <p>Незадовільна зайнятість молоді</p> <p>Обмежені можливості щодо працевлаштування в сільських районах області</p>
<p>Освіта</p> <p>Гуманітарний</p> <p>розвиток</p> <p>Охорона здоров'я</p>	<p>Велика кількість вузів та науково-дослідницьких установ</p> <p>Відомі наукові та освітні школи: криогенних технологій, офтальмологічна, селекційно-генетична (зернових культур, виноградарська тощо) та інші</p> <p>Підготовка фахівців з широкого спектру наукових дисциплін</p> <p>Медично-оздоровчий потенціал та система санаторно-курортного лікування</p>	<p>Недостатнє фінансування системи освіти та охорони здоров'я</p> <p>Слабка матеріально-технічна база шкіл та вузів</p> <p>Обмежений доступ сільського населення до якісної освіти</p> <p>Поширення онкологічних захворювань серед населення</p> <p>Робота багатьох дипломованих фахівців не за спеціальністю</p> <p>Загроза поширення ВІЛ-інфекції та туберкульозу</p> <p>Високий рівень дитячої смертності</p>
<p>Інфраструктура</p>	<p>Наявність усіх видів транспортного сполучення</p> <p>Високі темпи розвитку стільникового зв'язку</p> <p>Активний процес телефонізації регіону</p>	<p>Недостатня розвиненість та незадовільний стан мережі автомобільних доріг, особливо у сільській місцевості</p> <p>Слабкий транспортний зв'язок із задністрівською частиною області</p> <p>Незадовільний стан водопостачання та каналізаційного господарства</p> <p>Енергозалежність, особливо південних районів області</p> <p>Низький рівень розвитку соціальної інфраструктури.</p>

Довкілля Екологічне становище	Сприятливі кліматичні умови. Значні рекреаційні та бальнеологічні ресурси Наявність природоохоронних об'єктів різного природоохоронного статусу. Поліпшення стану води в Чорному морі Наявність унікальних ландшафтів та природних парків, заповідників, заказників.	Наявність потенційних екологічно небезпечних об'єктів Недостатність спільної моніторингової мережі з охорони навколишнього середовища Значна питома вага розораних земель (79,7% площі сільгоспугідь) Велика площа забруднених та потенційно деградованих земель Прогресуюче підтоплення територій області Необлаштовані сміттєзвалища та відсутність сміттєпереробних підприємств Низька питома вага лісових насаджень
Сфера	Обставини (зовнішні можливості)	Труднощі (зовнішні загрози)
Географічне та геополітичне розташування Природно- ресурсний потенціал	Активне співробітництво з державами Чорноморського регіону Членство у європейських міжрегіональних об'єднаннях Транзитні можливості території Міжнародний імідж області та м. Одеса	Наявність великої ділянки державного кордону України з Молдовою та Придністров'ям Неврегульованість питання щодо статусу о. Зміїний Залежність від постачання мінеральних та енергетичних ресурсів
Населення Демографія	Тісні зв'язки з одеською діаспорою та земляцтвами	Неврегульованість потоку біженців та іммігрантів
Культура Етнографія	Досвід організації культурних, науково -освітніх, рекламно- інформаційних заходів із закордонними партнерами Одеса є провідним культурним центром півдня України Сприяння розвитку культури та мистецтва етнічних меншин	Вплив сусідніх держав на етнічно близькі групи місцевого населення
Економіка	Сильні зовнішньоекономічні зв'язки Приплив інвестицій ззовні Наявність перспективних галузей для розміщення інвестицій Можливості активного розвитку сфери послуг Активна позиція місцевої влади щодо поліпшення інноваційно- інвестиційного клімату в регіоні	Енергозалежність від зовнішніх джерел енергопостачання Незадовільна структура зовнішніх інвестицій Слабка інформованість про можливості регіону потенційних партнерів Недовіра закордонних ділових кіл до гарантування державою захисту інвестицій та економічних інтересів Недостатність капіталу, що

	<p>Постійне нарощування транспортно-транзитних потужностей</p> <p>Інтенсифікація міжрегіональної економічної співпраці</p> <p>Вступ України до СОТ</p>	<p>зменшує інтерес потенційних інвесторів до транскордонного співробітництва</p> <p>Вступ України до СОТ</p>
Зайнятість, можливості працевлаштування	<p>Робота міжнародних консультантів у сфері навчання представників місцевих ділових та громадських кіл</p>	<p>Відплив інтелектуальної еліти</p>
Освіта Охорона здоров'я	<p>Надання освітніх послуг закордонним студентам</p> <p>Співробітництво вузів регіону з закордонними вузами</p>	<p>Невизнання вітчизняних дипломів на зовнішньому ринку</p> <p>Ризик занесення ззовні захворювань</p>
Інфраструктура	<p>Проходження територією області маршрутів кількох міжнародних транспортних коридорів</p> <p>Створення глибоководного судноплавства в українській частині дельти Дунаю</p> <p>Активна модернізація та розвиток портового господарства</p> <p>Розвиток різноманітних форм туризму з наданням широкого спектру туристичних послуг, у тому числі екзотичних (археологічного, дайвінгу та інше)</p> <p>Розвиток розгалуженої мережі організацій та установ, що надають додаткові послуги (транспортні, екскурсійні, побутові, культурно-розважальні, оздоровчі та інші)</p>	<p>Недостатній рівень якості транспортної мережі для транзитних перевізників</p> <p>Складнощі у прикордонному та митному обслуговуванні транзитних вантажів</p>
Довкілля Екологічна ситуація.	<p>Підвищення ефективності екологічних та природоохоронних програм та ініціатив, у тому числі міжнародних.</p>	<p>Транскордонне забруднення Дунаю та Дністра</p> <p>Близькість Південноукраїнської АЕС.</p>

Додаток 2.

Перелік показників для щорічної оцінки результатів виконання цілей Стратегії

Цілі	Показники
Пріоритет 1.	
Ціль 1.1. Ефективне використання транспортно-транзитного потенціалу	<p>Темп зростання обсягів перевезених вантажів, %</p> <p>Темп зростання обсягів перевезення пасажирів, %</p> <p>Введення об'єктів транспортної інфраструктури, од</p> <p>Довжина автомобільних шляхів загального користування, км</p> <p>Темп зменшення кількості ДТП, %</p> <p>Кількість побудованих та облаштованих пунктів пропуску через державний кордон, од</p>
Ціль 1.2. Підвищення авторитету регіону на міжнародному рівні	<p>Темп зростання зовнішньоторговельного товарообороту, %</p> <p>Темп зростання іноземних інвестицій, %</p> <p>Обсяг коштів донорської допомоги, залученої в область, млн.грн</p> <p>Кількість створених спільних підприємств та зі 100-відсотковим іноземним капіталом, од</p> <p>Кількість зареєстрованих малих підприємств, од</p> <p>Частка малого та середнього підприємництва у загальному випуску продукції, %</p> <p>Кількість зареєстрованих ЄДРПОУ, од</p> <p>Кількість створених об'єктів бізнес-інфраструктури, од</p> <p>Загальна сума наданих банківських кредитів, млн. грн</p>
Ціль 1.3. Створення міжнародного туристичного та рекреаційного центру	<p>Кількість проведених виставково-ярмаркових та презентаційних заходів, у тому числі з міжнародною участю, од</p> <p>Кількість туристів та відпочиваючих, що відвідали область, тис. осіб</p> <p>Кількість відкритих дипломатичних місій та торговельних представництв, од</p> <p>Кількість новозбудованих об'єктів туристичної та рекреаційної інфраструктури, од</p> <p>Кількість працюючих у сфері туризму, відпочинку та розваг, тис. осіб</p> <p>Доход від реалізації послуг сфери туризму та рекреації, млн. грн</p> <p>Кількість відреставрованих пам'яток історичної та культурної спадщини, од</p>
Ціль 1.4. Розвиток регіональної інформаційної інфраструктури	<p>Кількість створених центрів IP-телефонії, од</p> <p>Кількість підключених об'єктів до цифрового телебачення, од</p> <p>Рівень забезпечення населення лініями широкополосного доступу, ліній/ на 100 осіб</p> <p>Кількість інтернет хостів / на 10000 населення</p> <p>Кількість користувачів Інтернет / на 100000 населення</p> <p>Кількість придбаних персональних комп'ютерів / на 100 жителів</p> <p>Кількість діючих провайдерів Інтернет, од</p> <p>Кількість сервісних центрів по обслуговуванню комп'ютерної техніки (од)</p>
Пріоритет 2.	

Ціль 2.1. Формування інноваційної інфраструктури	Кількість новостворених ВЕЗ та ТПР, од Загальна сума інвестиційних проектів, що реалізуються у ВЕЗ та ТПР, млн. грн Кількість створених технопарків, кластерів, од Кількість проведених міжнародних наукових заходів, од Кількість створених бізнес-інкубаторів та консалтингових агентств, од Кількість Фондів венчурного капіталу, од
Ціль 2.2. Забезпечення виробництва якісних вітчизняних товарів	Кількість отриманих документів Держпатенту України, од Кількість підприємств, що впроваджують інновації, од Частка регіону в загальному обсязі виробництва інноваційної продукції, % Кількість впроваджених енерго- (ресурсо) зберігаючих технологій, од Кількість підприємств, що сертифікували продукцію, од Темп зростання експорту товарів, % Темп зростання валової продукції сільського господарства, % Кількість племзаводів та племрепродукторів, од Кількість ВРХ, свиней та птиці, од Обсяг виробництва м'яса (тис. тонн), молока (тис. тонн), яєць (млн. шт) Кількість фермерських господарств, од Лісистість, %
Ціль 2.3. Формування кадрового потенціалу	Кількість професійно-технічних закладів освіти, од Кількість фахівців, що виїхало за межі України, осіб Фахівці вищої кваліфікації, осіб Обсяг фінансування наукових та науково-технічних робіт, млн. грн Бібліотечний фонд закладів освіти, тис. примірників
Ціль 2.4. Впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)	Обсяги інвестицій, вкладених у розвиток ІТК. тис. грн Кількість виготовлених ліцензованих програмних продуктів, од Кількість населених пунктів (включаючи сільські), підключених до інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) із суспільними пунктами доступу, од Кількість підключених до ІКТ наукових і дослідних центрів, од Кількість підключених до ІКТ університетів, од Кількість підключених до ІКТ шкіл, од Кількість підключених до ІКТ центрів охорони здоров'я і лікарень, од Кількість підключених до ІКТ музеїв, од Кількість підключених до ІКТ поштових відділень, од Кількість підключених до ІКТ архівів, од
Пріоритет 3.	
Ціль 3.1. Забезпечення високих стандартів життя	Обсяги фінансування природоохоронних заходів за рахунок усіх джерел фінансування, млн. грн Викиди шкідливих речовин у повітря всього, тис. т Обсяг утворених небезпечних відходів за класами безпеки, т Обсяг знешкоджених відходів, т Витрати підприємств, організацій та установ на охорону та раціональне використання природних ресурсів, тис. грн Введення в дію окремих потужностей для охорони навколишнього природного середовища, од/ потужність

	<p>Введення в дію берегоукріплювальних споруд, км</p> <p>Введення в дію газових мереж, км</p> <p>Кількість газифікованих населених пунктів, од</p> <p>Загальні поточні витрати на основні природоохоронні заходи в області, тис. грн</p> <p>Кількість та площа заповідників і природних національних парків, од/тис.га</p> <p>Введення в експлуатацію житла, тис. кв.м</p> <p>Обсяг послуг, реалізованих населенню, тис. грн</p> <p>Введення в експлуатацію спортивних споруд, од</p> <p>Кількість ДЮСШ, од</p> <p>Введення в експлуатацію лікарняних закладів, од/потужність</p> <p>Кількість потерпілих з утратою працездатності, осіб</p> <p>Кількість оздоровлених дітей, тис. осіб</p> <p>Обсяг фінансування на придбання обладнання для лікувальних закладів, тис. грн</p> <p>Темп росту доходів Державного бюджету в цілому по області, %</p> <p>Темп росту доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів), %</p> <p>Темп росту доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) на 1 жителя, %</p> <p>Питома вага видатків місцевих бюджетів у загальному обсязі надходжень до бюджетів усіх рівнів в цілому по області, %</p>
Ціль 3.2. Формування регіонального ринку праці	<p>Кількість створених робочих місць, од</p> <p>Середньомісячна заробітна плата, грн</p> <p>Кількість залучених до оплачуваних громадських робіт, осіб</p> <p>Кількість працевлаштованих, осіб</p> <p>Загальний обсяг заборгованості із виплати заробітної плати, тис. грн</p> <p>Кількість сімей, що виховують дітей, які отримали соціальну підтримку з державного бюджету, од</p> <p>Кількість центрів соціальних служб для молоді, од</p>
Ціль 3.3. Гармонійний розвиток особистості	<p>Кількість дошкільних закладів, од</p> <p>Кількість загальноосвітніх навчальних закладів, од</p> <p>Кількість закладів культури, од</p> <p>Книжковий фонд масових бібліотек області, тис. прим</p>
Ціль 3.4. Побудова елементів інформаційного суспільства	<p>Кількість підключених до ІКТ місцевих органів влади, од;</p> <p>Кількість підключених до ІКТ органів місцевого самоврядування, од</p> <p>Кількість зареєстрованих веб-сайтів місцевих органів влади з діючою електронною поштою, од</p> <p>Кількість зареєстрованих веб-сайтів органів місцевого самоврядування з діючою електронною поштою, од</p> <p>Обсяги використаного трафіка Інтернет - Мгб /на одну особу</p> <p>Кількість Інтернет – клубів, од.</p>

